

Kaj je z investicijo v težko strojogradnjo

Na zborih delavcev, sestankih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v decembru preteklega leta so nekateri delavci med drugim postavili tudi vprašanja, kako bomo v Litostroju v sedanjih razmerah nadaljevali z investicijsko izgradnjo. Vprašanja so se nanašala predvsem na dokončanje investicije, ki jo poznamo pod nazivom »težka strojogradnja«, saj dokončanje le-te pomeni za Litostroj nadaljnji pomembni razvojni in sanacijski korak.

Odgovor na postavljena vprašanja nam je pripravil pomočnik generalnega direktorja za tehnično koordinacijo dipl. ing. Darinko Kolbl, ki je hkrati vodja investicijske skupine za dokončanje te investicije. Tekst objavljamo v celoti, saj pojasnjuje vse težave, možnosti, dileme in odločitve, ki se ob tem pojavljajo.

Ko smo pred leti potrjevali investicijski program za modernizacijo in razširitev zmogljivosti težke strojogradnje in sprejemali samoupravni sporazum o združevanju finančnih sredstev za ta namen, pač nismo slutili, kakšne težave nas bodo pri uresničevanju tega načrta spremljale. Iz leta v leto slabši poslovni rezultati so ustvarili probleme, ki so krepko zavirali vso našo investicijsko dejavnost.

Z investicijo, ki jo poznamo pod nazivom težka strojogradnja ali proizvodnja energetske opreme, bi Litostroj zaključil obsežen program rekonstrukcij. Ta se je pričel z graditvijo specializiranih tovarn za talna transportna sredstva in preoblikovalno opremo, nadaljeval z razširitvijo ječlovarne, z razširitvijo in posodobitvijo proizvodnih zmogljivosti, namenjenih predvsem za proizvodnjo turbinske opreme. S tem bi proizvodnja opreme za hidroelektrarne dobila v proizvodnem programu Litostroja

osrednje mesto. To odločitev je podpirala cela vrsta dejstev:

a) tržišče turbin ni omejeno samo na domači trg, ampak ima svetovne razsežnosti;

b) potrebe po energiji so vedno bolj pereče, pri čemer je hidroenergija obnovljiva in okolja ne prizadeva tako močno kot termoeenergija ali jedrska energija;

c) tehnični in tehnološki nivo te proizvodnje je visok;

d) imamo številne in kvalitetne reference na domačih in tujih trgih;

e) program turbinske opreme je izredno pomemben za celotno jugoslovansko gospodarstvo (Hidroelektrarne so jugoslovanski proizvod visoke zahtevnosti, kjer se z združitvijo raziskovalnih, projektantskih, gradbenih, strojnih in elektrogospodarskih delovnih organizacij, pa tudi finančnih virov, jugoslovanska industrija enakovredno postavlja ob bok najrazvitejšim industrijam.);

f) uvozni delež pri tem programu je med najnižjimi med litostrojskimi programi;

g) vpliv te proizvodne veje na ostale naše programe je znaten, saj oprema za hidroelektrarne zajema tudi črpalke, žerjave, montažna terenska dela, servisno dejavnost.

Načrtovana investicija obsega:

a) izgradnjo težke proizvodne hale s potrebnimi žerjavi;

b) izgradnjo peskarne s potrebno opremo;

c) nakup sodobnih strojev in opreme, namenjenih za pločevinarno in obdelavo — med njimi vertikalno stružnico za stružni premer 16 m in horizontalni vrtno-rezkalni stroj s premerom vretena 280 mm;

d) računalniško opremo za tehnologijo CAD-CAM (računalniško podprto konstruiranje in proizvodnja);

e) opremo za laboratorij;

f) merilno in mikrofilmsko opremo za institut;

g) poslovni računalnik IBM 4361;

h) opremo za šolo.

Vse to bi v širokem obsegu pomenilo temeljito tehnološko posodobitev, predvsem pa usposobitev za proizvodnjo turbin večjih dimenzij in povečanje obsega turbinske proizvodnje. Že sam razmislek, da tako zahtevna naročila, kot so turbinska, ne morejo sloneti na zmogljivosti več kot 60 let starega karusla, opravičuje umestnost te investicije.

Do danes so bila v navedeni projekt vložena naslednja sredstva:

a) kredit IFC (International Finance Corporation = Mednarodna finančna korporacija) — 26,593.130 DM;

b) različni krediti domačih dobaviteljev (nevalorizirani) — 1,650 milijarde din;

c) lastna sredstva (nevalorizirana) — 2,037 dinarjev.

Kredit IFC je v celoti porabljen za nabavo uvožene opreme.

Zaradi nezagotovljenih dinarskih sredstev pa je investicija v zastoju.

Z velikimi prizadevanji nam je sicer uspelo aktivirati skoraj vse dobavljene stroje in opremo. Trenutno se še montira pred kratkim dobavljen merilni stroj Ferranti.

Ne nadaljujejo pa se gradbena dela na peskarni, zato tudi ni montirana že izdelana oprema izdelovalcev Gostol in SOP Krško. Zaustavljena so tudi dela na žerjavih, namenjenih za ta objekt.

Zastoj je tudi na obdelavi elementov, ki jih za uvijalni stroj izdelujemo v Litostroju; zaradi tega nismo tudi pričeli izdelovati temelje za ta stroj.

Ključni problem za dokončanje investicije pa je vezan na oba velika stroja iz tega programa: vertikalno stružnico in horizontalni vrtno-rezkalni stroj. Dobavitelj obeh strojev je zahodnonemška firma Schiess v povezavi z mariborsko Metalno. Medtem ko so elementi, ki spadajo v obseg dobav firme Schiess, že vsi v Litostroju, Metalna svoje pogodbene obveznosti zaradi našega zastoja pri plačilih rokovo premika. Toda tudi za dobave Schiessa niso še v celoti plačane carinske dajatve.

Po osnovnem projektu obsega investicija tudi novo proizvodno halo tlorisnih dimenzij 150 m x 30 m s potrebnimi žerjavi, katerih nosilnost naj ustrezna teži posameznih elementov turbin in nosilnosti mize novega karusla. V tem objektu bi bila montirana oba stroja Schiess, približno polovica hale pa bi bila namenjena montaži turbinske opreme.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Notranji obroč vodilnika cevn turbine za HE Dubrava (6385 kg) je pripravljen za končno mehansko obdelavo (Foto: E. L.)

Za naslednjo številko pripravljamo

Za to številko smo napovedali članke, ki naj bi analizirali dogajanja v tovarni oziroma po tozkih od stavke naprej. Želeli smo opozoriti na opaznejše premike na boljše, vendar so bile v tem času najbolj izrazite aktivnosti seznanjanje in sprejemanje predsanacijskega programa in letošnjega plana naše delovne organizacije. Zato smo se na uredniškem odboru dogovorili, da bomo v delno skrajšani obliki delavcem in ostalim bralcem predstavili predsanacijski program, kar naj bi po svojih močeh tudi prispevalo k zavzetemu delu vseh nas. Kljub temu pa napovedana tema ostane in jo lahko tudi mi sprejemamo kot našo stalno nalogo. To naj bi bila nekakšna rdeča nit vseh naslednjih številok.

Radi bi opozorili še na rokavno opredelitev izvrševanja predsanacijskega programa. Zelo veliko nalog se nanaša na januar, nekaj pa jih zaradi različnih vzrokov ni bilo realiziranih. Največji vzrok je v tem, da je ta program »zagledal luč sveta« z delnim zamikom, zato ga moramo kot tacega tudi obravnavati. Moramo pa se zavedati, da ta zamik glede na naše naloge ne pomeni prestavljanje rokov, temveč trdo delo, da roke ujamemo in naloge pravočasno opravimo.

Zaradi izredne obremenjenosti generalnega direktorja nam ni uspelo organizirati pogovora z njim. Prepričani smo, da nam bo to naslednji mesec uspelo. Z njim se imamo namen pogovarjati predvsem o sanacijskih elementih, ki so odvisni od zunanjih činiteljev o bodoči reorganizaciji naše delovne organizacije, o problematiki visoko strokovnih kadrov, ki jih Litostroj močno potrebuje, ter o rokavem izpolnjevanju predsanacijskega programa, o uspehih in težavah, ki se pri tem pojavljajo. Ob tem pa mogoče še o čem.

Posebna prispevka pa bomo posvetili še aktivnosti Zveze komunistov ter zaključnemu račnu za leto 1987.

Uredništvo

Iskrene čestitke ob 8. marcu

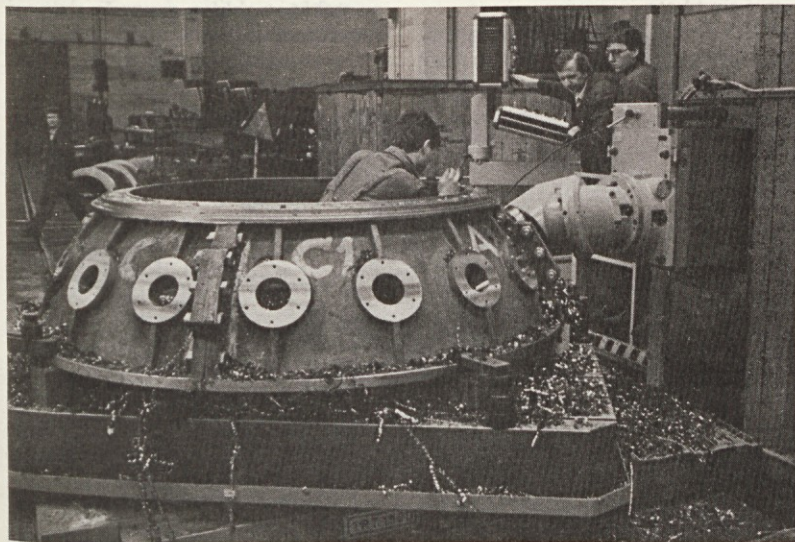

Običajno nam ni dano, da bi se v Litostroju že februarja lahko naslajali nad takimi cvetnimi motivi, kot letos (Foto: E. L.)

Predsanacijski program in plan Litostroja za leto 1988 sta sprejeta

Delavski svet Litostroja je na svoji 12. seji 15. februarja potrdil predlog predsanacijskega programa ter predlog plana naše delovne organizacije za letošnje leto.

Oba predloga so predhodno obravnavali delavski sveti TOZD/DS, njihove pripombe pa upravni odbor. Delegati upravnega odbora so ugotovili, da so pripombe delavskih svetov konstruktivne, vendar pa se nanašajo predvsem na izvedbo obeh predlogov in da kot take bistveno ne vplivajo na njuno vsebino. Na osnovi takšnega zaključka je upravni odbor predlagal delavskemu svetu, da oba predloga sprejme oziroma, da ju potrdi.

Obdelava zunanjega vodilnikovega obroča za malo turbino (ABM) HE Dubrava (Foto: T. Š.)

Novo vodstvo sindikata

V jedilnici tozda TVN je bila 28. januarja izredna volilna konferenca, na kateri je bilo izvoljeno novo vodstvo naše konference OO sindikata. S tem so bile zaključene in razrešene nejasnosti in nasprotovanja o tem, kako in izmed koga se voli vodstvo konference — iz predsednikov izvršnih odborov TOZD/DS in posebej voljenih delegatov v konference (za kar se je zavzemala večina članov konference) ali pa le iz posebej voljenih delegatov konference, kot je bilo v navadi do sedaj. Kot je znano, so bili na koncu kandidati za vodstvo konference evidentirani izmed vseh (30 članov) konference. **Za predsednika je bil izvoljen Vasja Kreft, njegov namestnik je Milan Likar, sekretar konference pa Anton Velkavrh.** S tem je bil tudi dokončno uresničen eden izmed sklepov decembrskega skupnega zbora delavcev, ki je zahteval, da se liste pred štrajkom evidentiranih kandidatov za izvršne odbore razveljavijo, da se dopolnijo ter da so liste kandidatov odprte, volitve pa tajne. Po tako izpeljanih volitvah izvršnih odborov TOZD/DS pa naj člani konference izmed sebe z odprtimi kandidatnimi listinami in tajnim glasovanjem izvolijo novo vodstvo konference.

Volilni konferenci, ki je tako v delovni organizaciji kot tudi zunaj nje vzbujala kar precej zanimanja in pričakovanj, so poleg članov konference, predstavnikov ostalih družbeno-političnih organizacij in delavskega sveta Litostroja prisostvovali še: predsednik mestnega sveta ZS Jože Šketa, podpredsednik mestnega sveta Maks Cebek, predsednik sindikalnega sveta občine Ljubljana-Šiška Andrej Cimerman ter sekretar občinskega sindikalnega sveta Miro Podbevšek.

Za boljše razumevanje poteka in izvedbe izredne volilne programske konference moramo opozoriti na nekatere predhodne dogovore in odločitve, ki so jih člani konference sindikata sprejeli na svoji prvi letošnji seji (21. januarja 1988).

Takrat je bil tudi predlagan in izvoljen iniciativni odbor, saj je konferenca smatrala, da glede na izrečeno nezaupnico, volilne konference sestavljene iz novih delegatov ne more voditi nekdanji predsednik konference.

Sklenjeno je bilo tudi, da nova konferenca na naslednji seji še ne bo prejemala predloga programa za nadaljnje delo, zaradi česar bo konferenca le volilna ter povrh vsega **izredna volilna konferenca** saj do nje ni prišlo povsem po običajni poti in bi bile volitve nujne tudi v kolikor ne bi sovpadale z iztekom mandata. Narekoval jih je decembrski štrajk in takratne zahteve po razrešitvi konference sindikata ter takojšnjih novih volitvah.

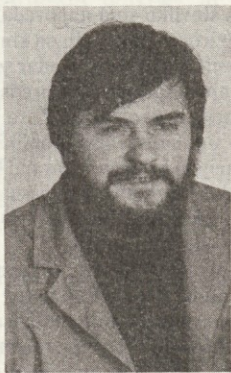
S svojimi stališči nismo uspeli prodreti...

Tako, kot je prav, so prisotni najprej sprejeli poslovnik o delu konference, sledilo pa je poročilo o delu konference sindikata v preteklem obdobju. V preteklem letu je, po besedah nekdanjega predsednika Fadila Zeca, predsedstvo in konferenca obravnavala in dala največji poudarek uresničevanju plana delovne organizacije, nagrajevanju delavcev po rezultatih dela, socialni politiki, samoupravnemu organiziranosti delovne organizacije in TOZD/DS, politično varnostnim razmeram, uresničevanju kadrovske politike in mednarodnem sodelovanju.

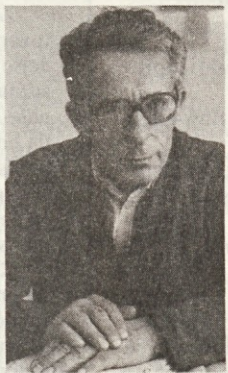
Kot vemo je med omenjenimi področji kar velik del takšnih, kjer so se pojavljali problemi in ki jih nismo

uspeli zadovoljivo rešiti (uresničevanje plana, uresničevanje kadrovske politike, nagrajevanju delavcev, politično varnostne razmere...) kar je izrecno poudarjeno tudi v nadaljevanju poročila (**»...sindikat kljub vsem prizadevanjem ni uspel prodreti s svojimi stališči. O tem je sproti obveščal izvršne odbore TOZD/DS, kot tudi občinski svet ZS Ljubljana-Šiška, in hkrati opozarjal na možne posledice neupoštevanja stališč sindikata...«**).

Nekatere vzroke za pomanjkanje zadovoljivih rezultatov prizadevanj in dela konference je tovariš Zec poizkušal predstaviti v nadaljevanju

Anton Velkavrh — sekretar

Vasja Kreft — predsednik

Milan Likar — namestnik predsednika

svojega poročila. Poleg že omenjene neuspešnosti prodora svojih stališč je izpostavil tudi dejstvo, da nekatera vodstva TOZD/DS gospodarskih težav niso jemala dovolj resno, zaradi česar v letu 1987 povsod niso bili sposobni izpeljati konkretnih predsanacijskih programov in niso izvršili mesečnih planov realizacije. Tudi po spremembi v vodstvu Litostroja (zamenjava generalnega direktorja) se v tozdih in delovnih skupnostih ni veliko spremenilo. Problemi so se nadaljevali, sindikat in ZK sta se preveč ukvarjala z vprašanjem, kako položaj obvladati, pravih — celovitejših in perspektivnih rešitev pa ni bilo.

Uresničevanje programov, ki so bili neposredno odvisni od razpoložljivih finančnih sredstev, pa je bilo, zaradi izredno slabe finančne situacije v delovni organizaciji ter skladno s tem tudi omejenimi finančnimi sredstvi sindikata, zelo otežkočeno.

Ob zaključku svojega poročila je Fadi Zec še poudaril: **»Ne sindikat in ne vodstvo, temveč boljše delo, prodornejša poslovna politika bosta reši-**

la litostrojske težave. Zato je pred novim sindikalnim vodstvom zelo zahtevno obdobje, v katerem parole in kritiziranje ne bodo razrešile nakopičenih težav. Naš sindikat mora biti tudi v bodoče ob večji učinkovitosti naravnani na krepitev socialističnih samoupravnih odnosov ne pa iskanja alternativnih rešitev.«

Po končanem poročilu je tovariš Zec vse prisotne še opozoril, da je bila vodstvu konference onemogočena normalna priprava in izvedba volilno programske konference s čemer je mislil na to, da je bil kadrovski komisiji pri konferenci onemogočen normalen postopek za pripravo kandidatov za vodenje konference OOS, da med pripravami na programsko volilno sejo ni bil sprejet njegov predlog, da bi kandidate za vodstvo konference kot tudi poročilo konference obravnavali izvršni odbori osnovnih organizacij. Posebej je še poudaril, da so bili občni zbori ter volitve po tozd/ds dobro pripravljene ter izvedene. Zaradi izrazito demokratičnih volitev v TOZD/DS je bil še toliko bolj prepričan, da bi morali kandidate za vodstvo konference obravnavati vsaj izvršni odbori, če ne celo vsi delavci delovne organizacije, s čemer bi obdržali ustrezen nivo demokratičnosti celotnih volitev.

Razprava o tem in onem

Sledila je obširna široka razprava o poročilih za katero je bilo še najbolj značilno, da so razpravljali sicer obravnavali tudi poročilo, veliko pa so govorili o različnih stvareh, ki so jim ležale na duši.

Izraženo je bilo mnenje (delegat tozda IVET), da se je konferenca ukvarjala s postranskimi zadevami, ne pa s problemi delavcev, ki so ob tem, ko se je vse reševalo v okviru družbenopolitičnih, vodstvenih in samoupravnih organov, ostali neobveščeni. Na osnovi tega je tudi izrazil prepričanje, da mora biti naloga nove konference, da bo v prihodnje vsak delavec obveščen o tem, kaj se dogaja v delovni organizaciji.

Nekateri so bili močno presenečeni nad trditvijo, da je sindikat opozarjal na možnost stavke in na številne probleme, vendar pa tega opozorila očitno nihče ni preveč resno jemal.

Predsednik konference ZK Litostroj se sicer strinja s kritiko ne pa z oceno, da v lanskem letu naše družbenopolitične organizacije niso delale nič (oziroma, da so se ukvarjale s postranskimi zadevami), saj so se **»...ukvarjale z aktivnostmi in opozarjale na stanje v delovni organizaciji na raznih forumih...«**. Po njegovem mnenju so bile vse te organizacije v nekakšnem krču.

Delegat iz tozda IVET se je tudi obregnil ob (zdaj že skoraj utečeno) prakso, da se predsednik konference po končanem mandatnem obdobju ne vrne na svoje delovno mesto, temveč ne glede na strokovno usposobljenost itd. na boljše — zadnja dva sta bila po izteku mandata premeščena v TOZD Prodaja.

V razpravo je posegel tudi predsednik sindikalnega sveta občine Ljubljana-Šiška ter opozoril na problem odgovornosti pri izpolnjevanju zadolžitve (akcijskega, predsanacijskega ali kakršnegakoli že programa), kljub izrecnim izjavam, da bo neizvajanje dogovorjenega obravnavano kot kršitev delovnih dolžnosti. Sindi-

Delegati so pozorno spremljali poročilo o lanskoletnem delu in težavah konference (Foto: T. Š.)

kat mora zahtevati take ukrepe, ki bodo ustrezali obstoječim razmeram ter urejali oziroma odpravljali probleme tako kratkoročno kot dolgoročno. Poskrbeti pa mora tudi za izvajanje teh ukrepov, za odgovornost in za sankcije ob neizvajanju.

Na povabilo predsedujočega konference je generalni direktor v okviru razprave prisotnim posredoval obširno informacijo o naših možnostih teh načrtih za letošnje leto. Govoril je o nujnosti stalnega dela na strateškem razvoju tovarne kot ključni nalogi vodstva, o kadrih in kadrovske politiki (kateri je bilo v Litostroju posvečeno premalo pozornosti), od katere je odvisen program in razvoj delovne organizacije, o nujnosti bližnje reorganizacije delovne organizacije po proizvodnih vejah (**»...cilj je, da bi bil Litostroj 1. oktobra letos drugače organiziran...«**), o realizaciji kratkoročnega programa, o bilanci, ki bo kumulativna, o izgubi približno 700 starih milijard, katero bomo do zaključnega računa s pomočjo bank pokrili, da bi bili ob obravnavi bilance pozitivni (v nasprotnem primeru bomo dobili 80-odstotne osebne dohodke). Govoril je o planu (ambicioznem a realnem) in o pokritju z naročili za letošnje leto ter o tem, da je današnje stanje Litostroja odraz dolgoletnega napačnega poslovanja.

Delegata tozda IRRP je predvsem zanimala januarska realizacija ter v zvezi s tem januarsko povišanje osebnih dohodkov, kot je bilo dogovorjeno na skupnem zboru delavcev.

Pojasnili direktorja ni bilo preveč ohrabrujoče, saj je bila januarska realizacija nižja od planirane (pa čeprav ni bila rezultat slabega dela?), zaradi česar je bilo tudi težko govoriti o povišanju osebnega dohodka. Direktor je izrazil zaskrbljenost, da pretirano daleč ne bomo prišli, če si bo sindikat zastavil nalogo vsakomesečnega pogajanja za povišanje osebnih dohodkov. Imeti moramo politiko osebnih dohodkov in ravnati razumno ter v skladu s položajem, v katerem smo.

Očitno zanimivo razpravo, ki se ni in ni hotela končati, je zaključil predsednik iniciativnega odbora in predsedujoči z mnenjem, da naloga sindikata nikakor ni, da vsak mesec dvigujemo osebne dohodke, temveč realizacija plana, od katere pa je odvisna tudi višina osebnih dohodkov.

Na vrsto so prišle volitve!

Volitve, volitve, volitve...

Kot so se člani konference že predhodno dogovorili, so bile volitve tajne, za posamezne funkcije pa je kandidiralo več kandidatov (odprte liste) — razen za nadzorni odbor pri konferenci sindikata.

Izmed štirih kandidatov za predsednika je bil po ponovitvi volitev

(dva kandidata sta v prvem krogu dobila enako število glasov) izvoljen tovariš Kreft (DS SPP). Za namestnika pa je bil izmed osmih kandidatov izvoljen tovariš Likar (TOZD PPO).

Podobno kot za predsednika pa je bilo potrebno ponoviti tudi volitve za sekretarja — izmed dveh, ki sta imela po prvem poizkusu enako število glasov, je bil na koncu izvoljen tovariš Velkavrh (TOZD TVN).

Tako je bilo izvoljeno naše novo sindikalno vodstvo, pred katerim stojijo zahtevne naloge ter precejšnja odgovornost, ki jim jo nalagajo velika pričakovanja delavcev. Ti menijo, da so z letošnjimi volitvami, ki predstavljajo pomemben korak ter spremembo v primerjavi z dosedanjimi (javne volitve oziroma soglasanje z izvolitvijo enega samega predlaganega kandidata) izbrali takšne izvršne odbore ter konferenco sindikata, ki bodo sposobni ne le izražati, temveč tudi prodreti in uveljaviti interese delavcev. In nenazadnje je tu še nezaupnica, ki je bila izrečena sindikatu ob decembrski stavki; zelo verjetno je to tudi zadnja priložnost, da se povrne zaupanje v sindikat in njegovo sposobnost in možnost, da ne le zastopa, temveč tudi uresniči interese delavcev.

Kakšne bodo okvirne usmeritve in kako naj bi jih uresničevali, bo nekoliko bolj jasno v kratkem, ko bo pripravljen program dela sindikata. Čas pa bo kaj kmalu pokazal, ali so bila naša pričakovanja utemeljena.

...razno

Z volitvami pa izredna volilna konferenca še ni bila zaključena, saj se je po zadnji točki razvila še zanimiva razprava o prostovoljni in neplačani delovni soboti, ki smo jo od prvega predlaganega datuma v decembru že nekajkrat prestavljali in se nazadnje dogovorili za 13. februar.

Po besedah generalnega direktorja naj bi s takšno delovno soboto Litostrojčani izkazali svojo pripadnost delovni organizaciji ter dokaz pripravljenosti, da s skupnimi močmi tudi na ta način pripomoremo k sanaciji Litostroja. Vendar pa bo takšna akcija smiselna le, če bo dobro organizirana. Omenil je tudi, da bi bilo na mestu, če delavci na ta dan ne bi jemali dopustov.

Delegat tozda IRRP je izrazil mnenje, da bi se o tem morali dogovoriti na seji nove konference, temu pa je nasprotoval predstavnik tozda PUM z argumentom, da so se o tem že dogovarjali predsedniki izvršnih odborov TOZD/DS na svoji koordinaciji in da so se vsi (razen enega, ki je bil odsoten) strinjali in podprli predlog za takšno obliko pomoči delovni organizaciji.

t. š.

Predsedstvo konference v akciji

S tajnimi volitvami do novega vodstva Konference OO sindikata

Kako delati z delovnimi možnostmi

Organiziranost, znanje z doseženo industrijsko kulturo in stopnja avtomatizacije informacijsko proizvodnih sredstev so trenutno dane možnosti. Kako delati z danimi možnostmi, pogledimo v povzetku odlomka raziskovalnega projekta pod naslovom

Razvoj sistema za racionalno proizvodnjo, kooperacije in oskrbo s sklopi v strojogradnji

Celotna obravnava bo v tem prispevku omejena na strojno industrijo, s posebnim poudarkom na dogajanju v Litostroju. Litostroj ima v svojem proizvodnem programu **energetsko, procesno in transportno opremo**, ki je za trg še vedno zanimiva proizvodnja, zato ni razlogov za opuščanje tržno že osvojenih skupin proizvodov. Prav tako ni razlogov za pretirano iskanje proizvodov na novih področjih strojogradnje. Prestrukturiranje bo moralo potekati znotraj proizvodnih skupin z natančno začrtanimi cilji: **hitreje, ceneje in boljše proizvajati, brez dodatnih fizičnih naporov**. Kako se načrtno lotiti te obsežne in za Litostroj neobhodne naloge? Omenimo nekaj načrtno realiziranih inovacijskih posegov, ki so že dali neslutene rezultate. Litostroj — livarna in tovarna strojev (tako ime so mu dali kmalu po ustanovitvi). Čeprav med prvimi Litostrojevimi izdelki ni bilo opreme za hidroelektrarne, je le-ta kmalu zavzela prvo mesto v proizvodnji strojev. Obseg strojne opreme za hidroelektrarne je na začetku naraščal. Pozneje se je pridružila še oprema za črpalne postaje in transport (mostna dvigala). Fizični obseg te proizvodnje je dosegel vrh leta 1959 v obsegu 7478 ton (povzetek iz Internih informacij 102, januar 1987).

Leta 1961 so se tej prvotni proizvodnji strojne opreme pridružile še proizvodnja strojne opreme za pogon ladij — dizelski motorji (edina licenca v Litostroju), stroji za proizvodnjo cementa in opeke, talni transport (predvsem viličarji) in oprema za obdelavo kovin in nekovin s poudarkom na preoblikovanju.

Obseg prvotne raznovrstnosti proizvodnje je po letu 1960 nihajoče upadal. Iz statističnega pregleda lahko ugotovimo, da je izmed vseh proizvodnih skupin stalno naraščala edino proizvodnja talnega transporta in preoblikovalne opreme (po letu 1961). Ostale proizvodne skupine, razen opreme za hidroelektrarne, ki je imela dokaj konstantno realizacijo od leta 1952 dalje, se je povečala edino proizvodnja reduktorjev (po dokumentaciji iz SZ).

Teh nekaj uvodnih podatkov bo olajšalo razumeti nastalo situacijo, ki je rezultat, kako smo delali z danimi možnostmi v Litostroju. Zunanji vplivi niso zanemarljivi, vendar jih pustimo tokrat ob strani, ker na njih ne moremo direktno vplivati. Le-ti so spremljajoči odraz družbene gospodarske klime po vsem svetu.

Ime Litostroj se je doma in v svetu najbolj uveljavilo prav z vodnimi turbinami in regulacijo vodnih turbin iz sestave opreme za HE, kjer sta sodelovala še Metalna iz Maribora in Rađe Končar iz Zagreba. Kljub temu, da je Litostroj nastopal pretežno kot proizvajalec turbin in so se »turbinci« izdajali za edine prave Litostroječane z vsemi privilegiji, niso napredovali v taki meri, kot bi lahko. Litostroj je proizvajalec HE opreme in to mora ostati, ker se bodo le ob njej lahko razvijale ostale proizvodne skupine, ki bodo poslovno in tehnološko sproščene.

In kje so bile poglavitne napake v preteklosti? Organizacija dela se je s širjenjem novih proizvodnih skupin na opremi HE poslabšala, kljub priznanju v skupnosti proizvodov, ki ga ta skupina še ima.

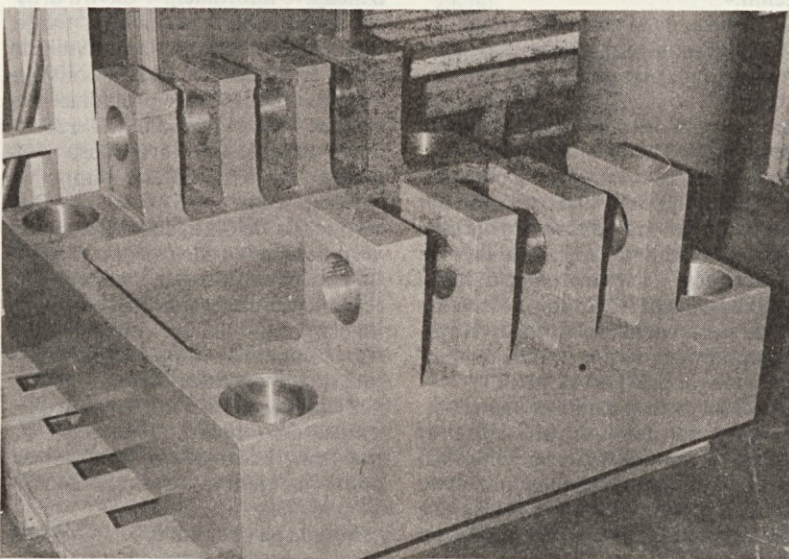
Če so se ostale proizvodne skupine, hotele uveljaviti, so morale poiskati bolj prožne poslovno razvojne poti. To so dosegale predvsem z odmaknitvijo od zakoreninjenega reda, ki je vse prej kot red za današnji čas in še velja za prvobitno proizvodnjo. Pri iskanju poti za uveljavitev na trgu in znotraj DO z novimi proizvodi ni bilo

lahko. Potrebno je bilo premagati in odkriti celo vrsto novih možnosti za uspešen nastop tako na trgu kot pri samem razvoju in proizvodnji. Uspešnost te poti dokazuje že samo dejstvo, ker je manjšina v primerjavi z večino v Litostroju dosegla vidne rezultate, ki so bili posledica sistematičnega združevanja znanja v nenehni inovacijski poslovni proizvodni proces. Zakaj bi morali biti neuspešni, če smo lahko celo zelo uspešni — je bil nenapisan namen in hkrati izziv, s katerim so bili poplačani povečani napor. Akumulirano znanje je treba le spodbujati in usmerjati ter sposobnim zaupati. Od njihovih rezultatov dela bomo vsi nagajeni. Še najmanj bodo nagajeni sami. Čeprav bodo k uspehu največ pripomogli. Vodenje razvoja iz ptičje perspektive, ki je veljalo za edino sprejemljivo, čeprav se je zato povečalo število razvijalcev od približno 120 na 300 pri enakem fizičnem obsegu prvotnega izbora proizvodnje (preoblikovalna oprema PO se je pretežno razvijala ločeno v okviru PPO), nas ne more prepričati o uspešnosti takega razvoja, pa naj bo to preteklost, sedanjost ali naložba za prihodnost.

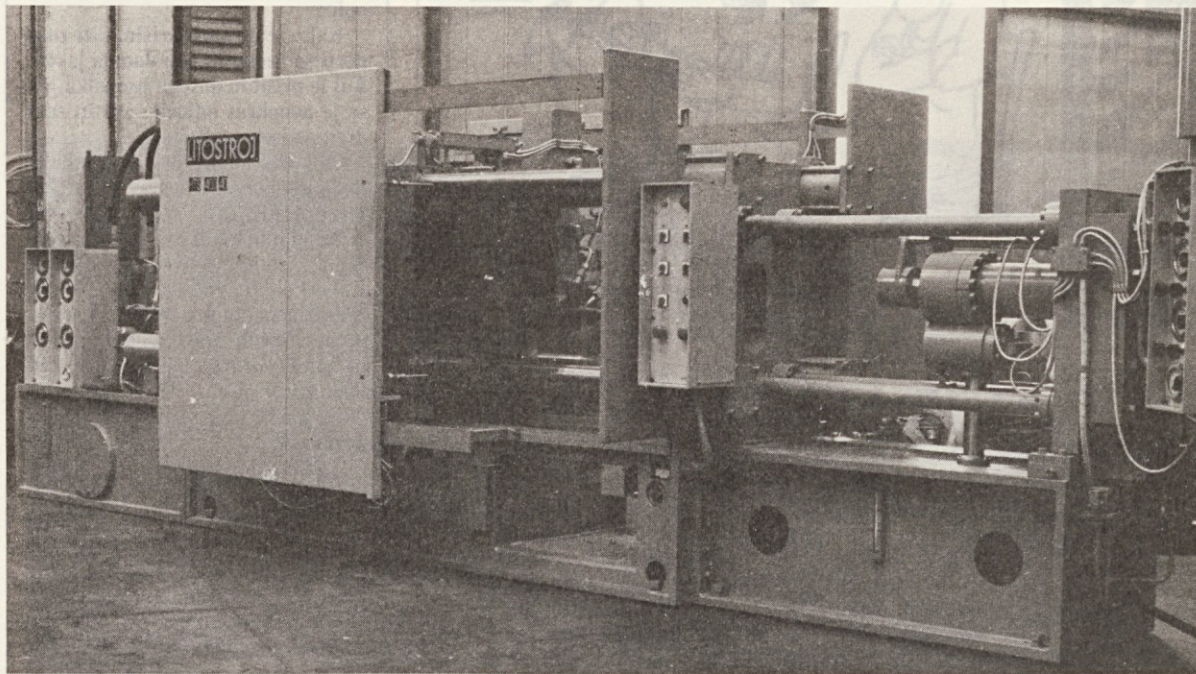
Celotni razvoj bomo morali preusmeriti oziroma prilagoditi proizvodnim skupinam. Vsaka proizvodna skupina ima take specifičnosti, da jih je potrebno ločeno in celovito obravnavati. Seveda pa je lahko veliko skupnega, na primer racionalna uporaba računalniško podprtega konstruiranja, standardizacija, tržne raziskave, izdelava raziskovalno razvojnih projektov, nalog in analize pogojev za prestrukturiranje in še kaj. Opredelitev celotne proizvodne po načinu proizvodnje je taka:

- individualno skupinska, kjer lahko nastopa do 60% znanih in ponavljajočih delov;
 - maloserijska proizvodnja, kjer se deli v proizvodnji ponavljajo in načrtno občasno modernizirajo.
- Za individualno skupinsko proizvodnjo je uporabna skupinska tehnologija pri izdelavi elementov in sklopov. Seveda je v prvi vrsti potrebno izdelati omejitve pri izdelavi dokumentacije za izdelke:

1. omejitve uporabe geometrijskih oblik (oblike, ki se težko izdelujejo z danimi možnostmi, naj bodo izločene),
2. omejitev uporabe materialov (po izboru, velikosti in kvaliteti),
3. omejitev uporabe atestov (upoštevani naj bodo zakonski predpisi),
4. omejitve, ki zagotavljajo uporabno varnost,
5. zamenljivost delov in sklopov mora biti dolgoročno načrtovana,
6. omejitve, ki zagotavljajo zadostno kakovost proizvodov.

Pehalo za tlačnolivne stroje po izvedbi Litostroj za stroje HTS.

Stroj za tlačni liv HTS-400/40, izdelan po dokumentaciji Litostroj. Zapiralna sila 4000 kN. Stroj je sestavljen iz 1000 različnih sestavnih delov. Vsi so domače izdelave.

Pri načrtovanju izdelkov združujemo izvedbeno in tehnološko dokumentacijo in ju lahko izdelujemo po fazah nastajanja:

— Načrt surovca, ki vsebuje risbo ulitka, zvarjanca in odkovka z upoštevanimi dodatki za obdelavo z rezanjem omogoča najugodnejše oblikovanje surovcev za nadaljnjo obdelavo in montažo.

— Načrt obdelovanca, ki po fazah obdelave poenostavlja odčitavanje oblike, mer in kakovosti obdelave v določeni fazi, zmanjšuje možnosti napak pri obdelavi in omogoča medfazno kontrolo za večjo kakovost izdelkov.

— Načrti sklopov vsebujejo vse sestavne dele, gabarite in karakteristike sklopa.

— Vezni načrti za izvedbo energetskih in krmilnih povezav.

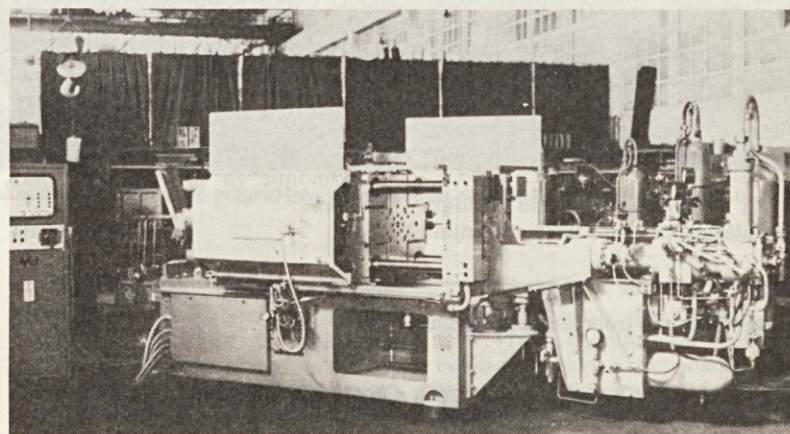
— Načrti naprav, ki vsebujejo istonamske sklope.

— Načrti strojev vsebujejo vse naprave, gabarite, energetske in krmilne povezave ter karakteristike storja.

— Načrt postrojenja vsebuje razpored opreme z vsemi gabariti, energetskimi priključki, varnostnimi ukrepi in povezavo kompleksa s tehnološkim ter transportnim potekom v postrojenju.

— Pozd dokumentacija vsebuje posneto stanje elementov, sklopov, naprav, strojev in postrojev, izdelanih s fotografiranjem ter urejanjem za uporabo: pri izdelavi navodil za varno uporabo, ponujanje že izdelanega novim naročnikom in arhiviranje dejanskega stanja izdelanih proizvodov.

Sistematično snovanje sistema proizvodov — skupine proizvodov za celovito pokrivanje uporabnega področja, na primer opreme za obdelavo kovin in nekovin poteka tako, da se oblikujejo družine izdelkov, v katerih nastopajo skupne sestavine za modulno gradnjo. Industrijsko oblikovanje izdelkov omogoča najugodnejšo uporabo in izdelavo z nenehnim vgrajevanjem uporabne varnosti.

Stroj za tlačni liv DMKh-400 M, izdelan po dokumentaciji Wotan iz ZRN. Zapiralna sila 4000 kN. Stroj je sestavljen iz 4000 različnih sestavnih delov s 30-odstotnim deležem uvoza. (Foto: arhiv Litostroj)

Tako načrtovanje proizvodov omogoča združevanje vseh vrst znanja, ki se oplemenjuje pri realizaciji v proizvodnem procesu in omogoča nenehno uveljavljanje inovacijskega procesa za boljše, cenejše in hitreje izdelane izdelke. Predvsem je možno nenehno primerjati proizvode na primernost za: uporabo — trg, material, izdelavo, montažo, vzdrževanje ter ceno in rok dobave.

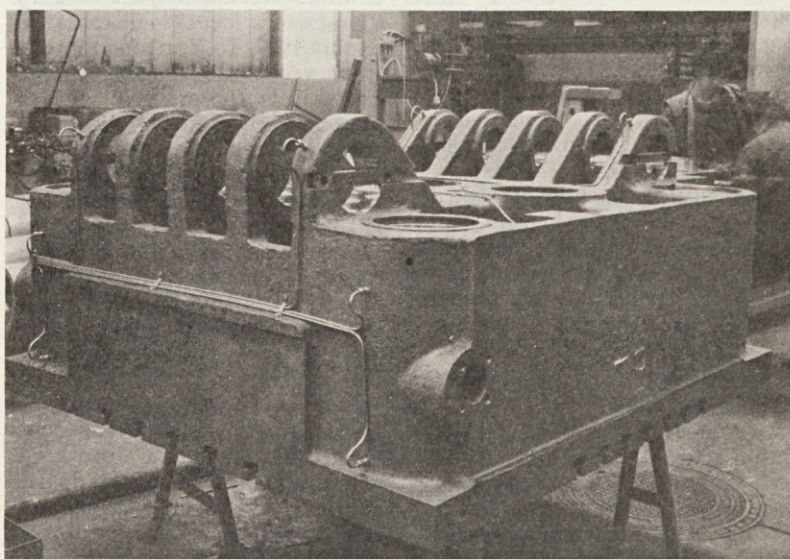
Za dokaz, da je prav pri načrtovanju skritih največ rezerv, ki jih je možno uporabiti le z znanjem in ne z večjim garanjem, bo navedenih nekaj primerov iz proizvodne skupine preoblikovalne opreme — PO.

Leta 1974 smo v Litostroju začeli izdelovati za visoko priznano zahodnonemško firmo Wotan tri tipe strojev za tlačno litje. Dobro izdelana obsežna dokumentacija je bila prirejena (le prevedena) za izdelavo v Litostroju. Za realizacijo nepomembnega obsega te proizvodnje je bilo zaradi neznanja na tem področju uporabljeno toliko izdelovalne energije, da je celotna proizvodnja v letu 1975 po obsegu padla na 6513 ton finalnih proizvodov. Od tega je bilo pr-

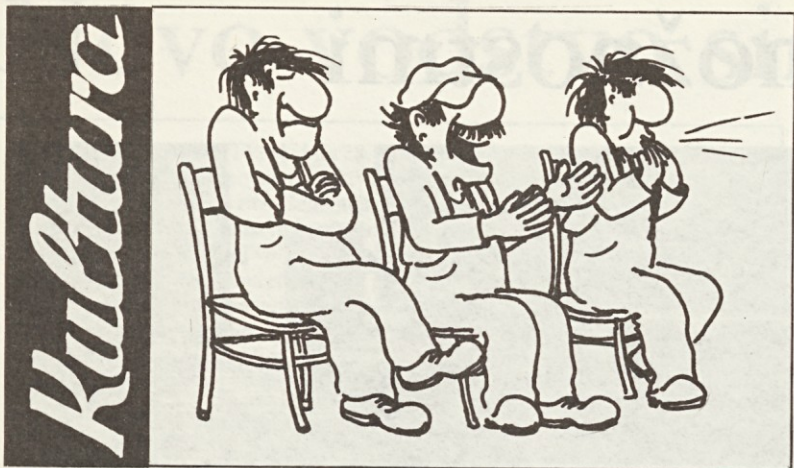
vobitne proizvodnje 3270 ton, če odštejemo TVN in PO. Zanj je imela obdelava na voljo preko 200 obdelovalnih strojev in še v kooperaciji s Prvomajsko, Đurdom Đakovićem in Strojno fakulteto izdelovali nekatere dele za Wotanove stroje. Danes v PPO z 21 stroji in nekoliko pomoči Obdelave iz TVN izdelamo kar preko 4000 ton bogato obdelane finalne proizvodnje. Od kod tako velika razlika učinkovitosti dela? Razlika je v znanju in organizaciji dela. Izdelavi dokumentacije za izdelek je treba dati vso veljavo, ker le-ta vodi proces realizacije v odnosu na uporabo in izdelavo izdelka. Stroj za tlačni liv izvedbe Wotan je imel preko 4000 različnih sestavnih delov, od tega jih je bilo 30% vrednosti stroja treba uvoziti, in to kar od 12 proizvajalcev v ZRN.

Taki izdelki, če tudi iz renomirane firme industrijsko najbolj razvite države in z nižjo ceno, niso bili več konkurenčni na svetovnem trgu. S padom proizvodnje pri Wotanu pa je ostalo veliko nedodelanega Litostroju. Od že naročenega smo celih 13 let dokončevali nedokončano in le z ve-

(Dalje na 12. strani)

Pehalo tlačnolivnega stroja po izvedbi Wotan za stroje DMKh.

Straussov večer

Valčki in polke bratov Strauss. Glasba očeta in dveh sinov Strauss ter novoletno razpoloženje ob dunajskem koncertu, ki ga pozna ves svet...

Tokrat smo bili v Veliki dvorani Cankarjevega doma deležni te glasbe »v živo«. Slovenska filharmonija nam je pod taktirko odličnega dunajskega dirigenta Wolfganga Scheidta pripravila postnovoletno srečanje s priljubljeno glasbo dunajskih skladateljev očeta Johanna ter sinov Johanna in Josefa.

Glasba, ki je v času nastanka v drugi polovici prejšnjega stoletja veljala za »popularno«, je zaradi genialnosti njenih ustvarjalcev postala nesmrtna. Igrajo jo najbolj uveljavljeni orkestri pod taktirko najslavnejših dirigentov na svetu.

Na našem koncertu smo poslušali popularne polke in valčke, med njimi

polke Naj živi Madžar, Med gromom in bliskom, znano Pizzicato polko samo za godala, valčke Pomladni zvoki, Življenje umetnikov, Klepetulje, Vesoljski zvoki, uverturo k opereti Netopir ter krono vseh valčkov Na lepi modri Donavi. Na koncu je kot dodatek sledil obvezni Radetzky marš, v katerem je s ploskanjem disciplinirano in muzikalno sodelovala tudi publika.

Dva zaporedna večera nabito polna dvorana Cankarjevega doma dokazuje, da sicer lahkotnejša, vendar umetniško dognana glasba upravičeno sodi na koncertne odre. Hvaležna publika se je z dolgim in spontanim aplavzom oddolžila dirigentu Scheidtu in orkestru Slovenske filharmonije za prijeten umetniški užitek.

Alenka Gogala

Tretjestopenjsko izobraževanje ob delu

Mika me nadaljevati

Že lansko leto smo predstavili nekaj naših sodelavcev, ki so se izobraževali ob delu in na tak način dosegli VII. ali celo VIII. stopnjo izobrazbe — se pravi naziv magistra ali doktorja.

Žal nam je, če smo v tem času pozabili predstaviti kakšnega izmed naših sodelavcev, in če smo, je to le pomanjkanje informacij. Zato bomo zelo veseli, če nas boste v bodoče poklicali ali nam prišli celo osebno povedat o uspešnem zaključku podiplomskega študija.

Tokrat vam z veseljem predstavljamo našega dolgoletnega sodelavca Antona Tomažiča, ki ga tudi sicer veliko Litostrojčanov že dobro pozna. Pred časom smo ga že predstavili v rubriki Portret, pa tudi sicer je izredno aktiven na najrazličnejših kulturnih in konjičarskih področjih.

Anton Tomažič je po poklicu diplomirani pravnik in je že nekaj let pravni svetovalec generalnega direktorja. Decembra pa je poleg vsega rednega dela uspešno zagovarjal **specialistično nalogo** z naslovom »**Ureditev pregleda in prevzema ter prehoda rizika in lastnine v pogodbah o dobavi in montaži opreme.**«

Zagovor te naloge je bil končni rezultat izrednega podiplomskega študija na Visoki ekonomsko komercialni šoli (VEKŠ) v Mariboru — smeri specialistični študij, ki je po rangi enakovreden magisteriju. Diplomant tega študija dobi naziv specialist, glede na področje študija, ki si ga je Tone izbral, pa je dobil naziv specialist za investicijska dela v tujini. Ob tem je tudi vredno omenbe, da je tovrstnih strokovnjakov v Sloveniji v tem trenutku le enajst.

Specialistični študij izhaja predvsem iz potrebe prakse in temu je prirejen tudi način študija, magistrski študij pa pomeni bolj teoretično delo. Oba načina študija pa seveda obsegata tri polletne semestre predavanj, vaj ter seminarskih nalog in poročil.

Kje so vzroki, da se je Tone odločil za podiplomski študij?

»Že od nekdaj sem se hotel strokovno izpopolnjevati naprej, kajti dejstvo je, da vsakdo na svojem delovnem mestu brez nadaljnega izobraževanja stagnira. H konkretni izbiri ravno tega študija me je napeljal prejšnji vodja kadrovske službe tovariš

Vogelnik. Iz VEKŠA je namreč prišlo obvestilo, da bo organizirana ta vrsta študija in to me je pritegnilo. Tema je bila tudi zelo zanimiva za potrebe Litostroja, zato sem si izbral prav področje investicijskih del v tujini. Obenem je to tudi področje, ki je pri nas popolnoma neobdelano in skoraj vsa študijska literatura je v angleškem jeziku. Brez odličnega znanja angleščine in srbohrvaščine te naloge ne bi mogel narediti.

Brez lažne skromnosti lahko rečem, da sem študij zaključil zelo hitro. Vpisal sem se leta 1984 in končal decembra 1987. To je izredno zahveten študij, vendar me je po vsebini in načinu dela močno pritegnil. Predavanja smo imeli vsakih 14 dni, po dva dneva v Mariboru, narediti pa je bilo treba 7 zahtevnih izpitov, 13 seminarских poročil in 3 seminarske naloge. Paleta izpitov je bila izredno zanimiva, od pravnih, ekonomskih, komercialnih in finančnih znanj, študij pa je bil prav tak interdisciplinaren tudi po udeležencih in predavateljih. Z udeleženci, ki so po poklicih ekonomisti, pravniki, inženirji, arhitekti in podobno, sem imel priložnost izmenjati bogate izkušnje, predavatelji pa so bili strokovnjaki iz cele Jugoslavije. Marsikomu med njimi je bilo opaziti, da izhajajo iz prakse, ta znanja pa so znali na najuspešnejši način združiti s teoretičnimi znanji. To je tudi velika odlika mariborskega VEKŠA, ki slo-

Opičje zadeve

Človek je brez dvoma nastal iz opice.

Kako je do tega prišlo, niti znanosti še vedno ni popolnoma jasno. Kaj je prisililo našega prednika, da se je naenkrat odločil spustiti se z drevesa in postati človek?

In kako to, da je nekaj takega padlo na pamet ravno opici in ne kateri drugi živali?

Ta in mnoga druga vprašanja še vedno nimajo pravega odgovora. Kakorkoli že, gotovo je, da smo to milijone let dolgo pot, pot od neumne in zaostale opice do razumnega in inteligentnega človeka, morali narediti.

To je bila nedvomno težka in naporena pot.

Vendar je gotovo, da je ob vseh skušnjavah, pred katere je bila postavljena bodoča človeška rasa, bila dosežena ta tako pomembna zmaga. To je bila največja zmaga, kar jih je človeški rod kdaj uresničil.

Kljub temu pa je danes pogosto moč opaziti, kako je vse več tistih, ki jim ni mar to dolgo in težko obdobje v razvoju človeštva. S svojim ravnanjem namreč postavljajo pod vprašaj popolnost te prve in največje zmage v zgodovini človeške vrste.

To pa jim uspeva povsem preprosto.

Iz nas — inteligentnih in razumnih človeških bitij vse pogosteje javno in brez trohice sramu delajo opice. Posebno zadnje čase.

Milan ANIČIČ
Prevedla J. K.

Podeljujemo OSO

Ne, to niso grafike z razstave v Moderni galeriji (čeprav so vzorci dekorativni, kajne?), takšna so videti okna litostrojske upravne zgradbe, ki ji poklanjamo »oso« za izvirnost.

Fjodor M. Dostojevski:

Stričkove sanje

V januarju smo si v organizaciji kulturne komisije ogledali predstavo »Stričkove sanje« v SNG Drama.

Humoristično zgodbo je Dostojevski napisal še v Sibiriji in je izšla 1859 kot prvo avtorjevo tiskano delo po desetih letih ječe in pregnanstva.

V delu prevladujejo dialogi, daljša pripovedna odlomka sta le na začetku in na koncu. Celotna komedija nezadržno teče proti zmagoslavju Marje Aleksandrovne, v katerem vse napestosti dosežejo vrhunec in kjer si preobrti s filmsko naglico sledijo vse do konca igre.

Komičnost »Stričkovih sanj« lahko poiščemo prav v glavnem motivu — ki navdihne Marjo Aleksandrovno in skoraj omogoči uresničenje njene načrta — v knezovi (stričkovi) raztresenosti, pozabljivosti in slaboumnosti, vsem tistem, kar naposled spodnese njen tako dobro zamišljeni in spretno vodeni plan.

Aktualnost problematike »Stričkovih sanj« je danes samo dokaz, kako malo se spreminjajo človeške nravi v času.

Komedija je vsekakor vredna ogleda.

Rudolf Lepen

Fahrudin Huremović
V TUJI JATI

Zdaj povej, neznana ptica,
ko letiš sred jate tuje,
ali te ta tuja jata
ljubi, al' te zaničuje?

Zdaj povej, neznana ptica,
če bi v zraku omahnila,
ker 'maš zlomljene peruti,
bi jih druga posodila?

Med letenjem sredi drugih
lastna krila so ti vsa opora,
in šele tedaj lahko kaj pričakuješ,
če pomagaš drugim, ko se mora.

Ko neznancu narediš uslugo,
kot da sonce tvoje gnezdo greje,
v hipu je življenje drugo,
vse je boljše, kot bilo je preje.

Prevedla
Jana Kolarič

žam, da so najboljši ravno takšni predavatelji, ki so prej delali v združenem delu.«

Tone, kaj pa tvoji hobiji, s katerimi smo te v časopisu že predstavili?

»Zdaj so v drugem planu, pa ne le na račun študija, temveč na račun računalništva. To me je nadvse pritegnilo, ko sem videl kakšne neverjetne prednosti ima človek z uporabo računalnika. Zdaj sem že drugo leto vodja sekcije za računalništvo pri Društvu pravnikov v gospodarstvu Ljubljane. Lahko rečem, da smo v uporabi računalništva v pravu v Jugoslaviji najdlje, za to pa skušamo navdušiti tudi druge pravnike. Želimo si, da bi nas bilo čim več, ker bi bilo potem tudi veliko lažje organizirati različne baze podatkov, dragocene pa bi bile tudi izmenjave informacij. V okviru društva organiziramo seminarje, tečaje, računalniško delavnico za pravnike in kar je še posebej zanimivo, oblikujemo posebne software programe. Posebej se moram pohvaliti, da sem soavtor prvega jugoslovanskega programa za urejanje samoupravnih splošnih aktov — SAS editor. Dejstvo je, da delo z računalnikom človeka dobesedno zastrupi, ko vidi, kako odlične možnosti in kvaliteto dela se lahko doseže z njim. Na svojem delovnem mestu imam računalnik Atari, z računalništvom pa se ukvarjam tudi doma v prostem času.

Želim si, da bi Litostroj čim prej uvedel delo preko računalnika na pravnem, kadrovskem in splošnem področju, kjer bi tudi sam lahko veliko pomagal.

Seveda pa občasno najdem čas tudi za svoje prejšnje hobije, kot so planinarjenje, slikarstvo in potovanja.«

Tu moramo povedati, da se je Tone nagradil za uspešno opravljeno specializacijo s štirinajstdnevним izletom na Kubo, za kar je hranil ves svoj dopust. To je bilo tri dni po zagovoru naloge, kar je bilo še toliko slajše. Seveda pa so potovanja tudi sicer njegova velika strast.

Takšna bi bila predstavitev in razmišljanje novega strokovnjaka, ki ga Litostroj sedaj ima. Upajmo, da Litostroj ne bo podlegel stari praksi nezaposlovanja strokovnjakov oziroma nenudenja dela tistim, ki to obvladajo. Preveč je že strokovnjakov in poslovnih delavcev, ki so tovarno zapustili, ker v njej niso mogli najti pravega dela, čeprav ga je bilo veliko. Saj je splošno znano, da je del litostrojske krize pogojen z napačnim kadrovanjem, ko so pogosto namesto strokovnih prevladovali politični kriteriji. Izkazovati se moramo s strokovnim delom in ga tudi omogočiti — pa seveda tudi ustrezno nagraditi.

M. M.

Ukrepi, ki napovedujejo uspešnejši Litostroj

V prejšnji številki smo napovedali članek s tem naslovom, v glavnem pa zajema predsanacijski program, katerega popolno izpolnjevanje je dolžnost vseh Litostrojčanov. V njem so zajeta vsa področja poslovanja, ki naj bi nas popeljala iz krize.

Nosilec izdelave in predsednik odbora za izdelavo predsanacijskega programa, katerega izdelava je trajala nekaj mesecev, je bil tovariš Zvonimir Volfand, dipl. ing., sodelovali pa so še Janko Pukovec, dipl. ing. kot strokovni svetovalec, Terezi-ja Žižić, dipl. oec. za področje financ in ekonomskih odnosov, Stane Stalowsky, dipl. oec. za področje trženja, Zoran Prodan, dipl. ing. za področje razvoja, Ivan Čepelak, dipl. ing. za področje proizvodne problematike in Franci Kosi, dipl. oec. za področje planiranja, organizacije in računalniške obdelave podatkov.

V osnovni obliki zajema ta program preko 300 strani, izdelan pa je bil tudi povzetek na 68 straneh. Ta je bil obravnavan na različnih družbenopolitičnih in strokovnih organih in po samoupravnih skupinah. Kljub temu smo se v uredništvu odločili, da ga v še nekoliko skrajšani obliki priredimo za objavo v časopisu. To je narekovala pomembnost tega dokumenta in njegovo izvajanje za Litostroj ter želja uredništva, da delavce kar najbolje seznani z ukrepi in nalogami za razrešitev težavnega položaja Litostroja.

Predsanacijski program vsebuje podatke o DO in proizvodnem programu, ocene vzrokov za izgubo in motnje v poslovanju, analize in ocene finančnega poslovanja, tržnih ter razvojnih možnosti proizvodnih programov, proizvodnih zmogljivosti, kadrov, organiziranosti, možnosti za izvedbo programov, modernizacije ter tekoče in srednjeročne ukrepe za sanacijo in prehod Litostroja v dohodkovno in razvojno intenzivno delovno organizacijo.

Zakaj izgube in motnje v poslovanju

Naša proizvodnja je značilna po dolgih rokih izdelave in dragih sestavnih delih. Zato moramo uporabljati poleg lastnih sredstev tudi kredite, kar še dodatno zapleta poslovanje in ves poslovno-proizvodni proces.

Ob visoki inflaciji in neurejenem notranjem poslovanju ter prepočasnem prilagajanju gospodarskim in tržnim razmeram pa smo z leti zabredli v izgubo in močne motnje v poslovanju.

Vzroke za motnje pa bi lahko strnili tudi v naslednje:

- izpad prilivov iz zaključnih poslov s Irakom,
- limitiranje možnosti za pridobivanje kreditov,
- visoka cena kreditnih sredstev,
- visoke zaloge nesokončane proizvodnje in repromateriala,
- investicijska vlaganja v posodobitev,
- padec prodaje viličarjev,
- slaba izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti,
- neopredeljena vizija in strategija razvoja,
- slabo spremljanje tržnih razmer,
- slaba organiziranost, ki se ni prilagajala razmeram,
- neustrezna kadrovska struktura,
- problematika zagotavljanja kakovosti,
- zaostajanje razvoja in drugi vzroki.

Analiza in presoja finančnega poslovanja

Zaradi investiranja v program energetske opreme so se v letu 1986 relativno povečala osnovna sredstva, pričeli so se dolgoročni plasmaji iz naslova terjatev do Iraka in realno so se povečale zaloge surovin nedokončane proizvodnje ter gotovih izdelkov.

V letu 1986 so se relativno povečali tuji viri financiranja, lastni pa so ostali nespremenjeni. V letu 1987 pa so lastni viri glede na slabe rezultate padli, relativno močno pa so padli tudi tuji viri financiranja, kar je vse skupaj povzročilo nelikvidnost.

Pomankanje likvidnih sredstev je pri našem specifičnem poslovanju stalen problem, ki se je z zaostritvijo kreditno-monetarne politike le še povečal. V tem obdobju se je pojavil še problem zaostalih plačil iz Iraka. Leta 1985 smo ta izpad nadoknadili z najemanjem tujih blagovnih kreditov, v letu 1986 pa s financiranjem iz primerne emisije. Zaradi teh kreditov pa se je zmanjšal obseg kreditiranja ostalih poslov. V letu 1986 pa se je začela še investicija v program energetske opreme, in ker je bilo dinarsko kreditiranje tega v celoti nerešeno, smo v to investicijo prelivali lastna obratna sredstva. Vse skupaj je povzročilo postopno poslabšanje likvidnosti, ki smo jo leta 1986 reševali z najemanjem kreditov pri drugih OZD. V letu 1987 teh kreditov nismo mogli več vračati, zato smo dobili blokado žiro računov, ki z manjšimi presledki traja že skoraj celo leto.

Ob tem se nam je v letih 1986 in 1987 zaradi slabe kompletiranosti materiala povečala še vezava sredstev v zalogah in povečanje zaloga gotovih izdelkov — viličarjev, katera prodaja se je praktično ustavila.

Čeprav je za nas značilna proizvodnja individualnih naročil, obstajajo razlike pri financiranju poslov. Nanašajo se na domači, konvertibilni in klirinški trg. Na domačem trgu se moramo glede plačila predvsem prilagoditi visoki inflaciji, na konvertibilnem trgu pa si moramo prizadevati za hitrejšo fakturiranje, vendar moramo še naprej računati na delno lastno financiranje zaloga. Klirinško področje pa zaradi roka plačila zahteva lastno financiranje celotnega vlaganja, zato moramo s prodajno ceno pokriti celotne stroške obresti in zalog in seveda kredit za pripravo izvoza.

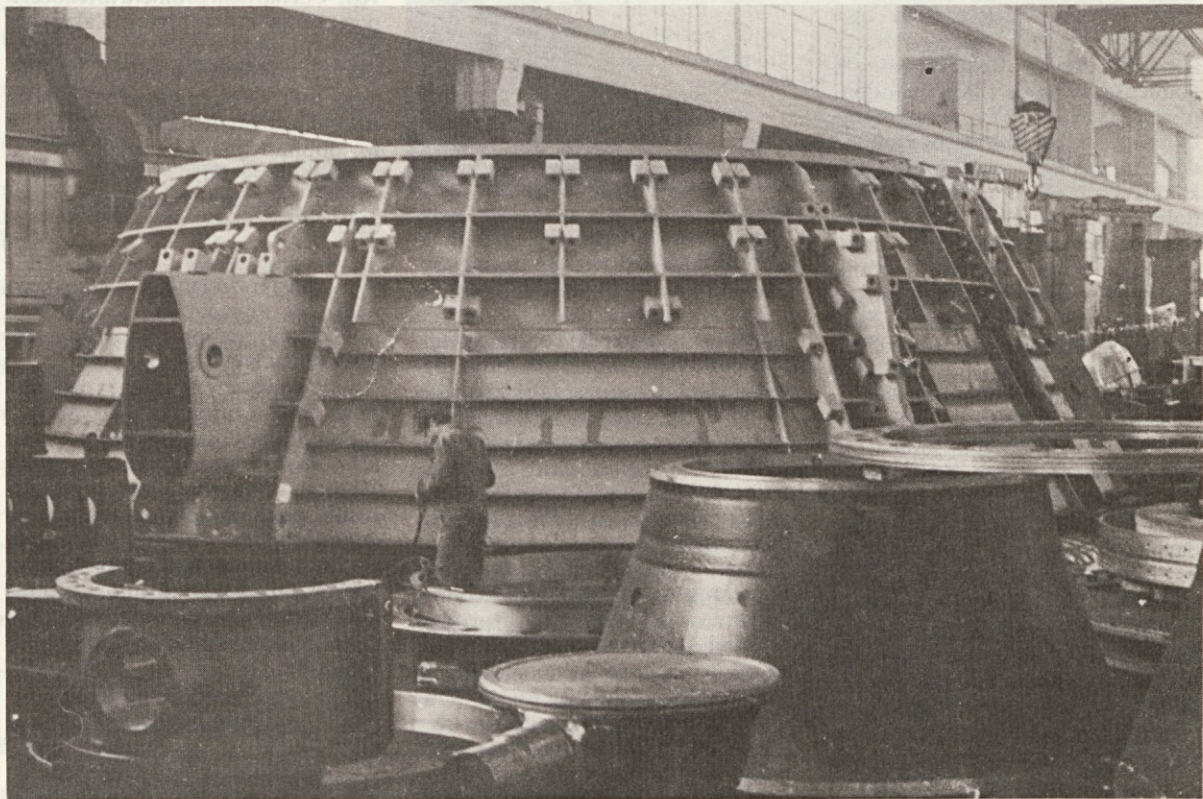
V skladu s temi ugotovitvami mora biti v bodoče oblikovana tudi politika finančnega poslovanja, katere se moramo dosledno držati.

Tržna analiza

Analiza poslovanja v zadnjih desetih letih kaže, da se je pri večini proizvodov povečala domača konkurenca, da znaša povprečni strukturni delež domači trg: kliring: konvertibilna približno 50:35:15, da je skupni delež izvoza regionalno opredeljen in pogojen z dinarskim plačilom, valutna nihanja pa nimajo večjega vpliva. Za večino proizvodov pa je trg še vedno neelastičen in ne moremo bistveno vplivati na prodajni obseg.

Plan za letošnje leto je 81-odstotno pokrit z naročili, pri čemer je izvzeta proizvodnja ulitkov, ki ima krajši cikel. Nepokritost povzroča tudi blagovna skupina viličarjev, ki se prodajajo iz zaloge. Pri sklenjenih poslih sodegamo znatno pozitivno razliko med prodajno ceno in proizvodnimi stroški, razen pri HE za domači trg, pri dizelskih motorjih in žerjavih, kar kaže na to, da izguba nastaja predvsem na področju kreditiranja celotnega poslovnega procesa.

Lahko rečemo, da je za dokajšen del naše proizvodnje (približno 65%) že danes jasen in opredeljen trg za prihodnjih 3 do 5 let, dizelski motorji in viličarji pa zahtevajo posebno skrb in aktivnost. Potrebno bo povečati kvalitetna vlaganja v lastno akvizicijo in posvetiti več pozornosti financiranju poslova (oblikovanje projektnih skupin za večje posle). Povečati bo treba tudi konvertibilni izvoz in zagotoviti stalen in predvsem intenzivnejši razvoj na vseh blagovnih skupinah.

Drugi predvodilnik za HE Dubrava v skupni teži 135 ton je pripravljen za nadaljnjo mehansko obdelavo, v Jugoturbini v Karlovcu (Foto: E. L.)

Analiza razvojnih možnosti

Ta analiza je upoštevala dosežen nivo v primerjavi z domačo in svetovno konkurenco, dosedanje razvojne aktivnosti in usmeritve in razpoložljive kadrovske in druge potencialne znotraj DO in izven.

Ugotovili smo, da so naši proizvođači nad nivojem domače konkurence, da smo na področju turbin in črpalk v minimalnem zaostanku za tujo konkurenco, da se moramo znotraj posameznih programov preusmeriti za doseganje višjega nivoja, da pri doseganju delu kadri in oprema niso bili optimalno korišćeni, da premalo izkoriščamo raziskovalne institucije izven DO in z izjemo Turboinstituta nimamo dolgoročnih razvojnih projektov, da moramo za pridobitev referenc nujno selektivno vrednotiti posamezne projekte v fazi ponudb, da moramo bolj upoštevati kakovost naših proizvodov, posebej kadar želimo prodreti v področje novih tehnoloških procesov, ki zanimajo svetovni trg. Zahtevnejši proizvodi pa potrebujejo tudi več znanja na področju elektronike in informacijske tehnologije. Eden od pogojev za sprostitev ustvarjalnih sposobnosti strokovnih kadrov pa zahteva tudi avtomatizacijo rutinskih del preko računalnika ter izvedbe s tipizacijo in standardizacijo.

Zato moramo vsa prizadevanja usmeriti v razvoj in raziskave na področju hidravlike, v razvoj na področju konstrukcije, v razvoj na področju tehnologije in na področju aplikativnih raziskav. Vse cilje je treba opredeljevati za vsak proizvodni program posebej, predvsem z vidika tržnih možnosti in sposobnosti za realizacijo.

Analiza proizvodnih zmogljivosti in drugih pogojev za izvajanje proizvodnega procesa

V tej analizi so podrobneje obdelane le strojno obdelovalne zmogljivosti za proizvodnjo ulitkov in modelov, za proizvodnjo zvarjencev in odkovov, zmogljivosti ročno montažnih del ter zmogljivosti za izdelavo delovnih pripomočkov, vzdrževanje orodja ter oskrbo s standardnimi orodji.

S področja strojno obdelovalnih zmogljivosti imamo v Litostroju preko 355 strojev, med njimi 23 numerično krmiljenih. Večina opreme je tehnološko zastarela in je njena odpisanost v mejah med 70 in 75%. Veliko število stojev je starejših od 25 let, vendar je bila večina teh že renovirana in še vedno dobro služijo svojemu namenu.

Gledanje na letošnji plan nam manjkajo stroji borverk, karuzel stružnice, stružnice za vodoravno struženje in numerično vodoravno struženje, pri kadrih pa nam manjkajo KV strugarji, borverkisti in strojni brusilci.

Precej iztrošeno opremo, ki zahteva nenehno vzdrževanje, imamo tudi v livarnah ter pri izdelavi zvarjencev in odkovkov, kjer ob vsem tem poteka delo tudi v zelo slabih pogojih. Livarnam močno primankujejo mizarji, formarji in strojni ključavničarji, na področju varjenja pa KV in atestirani varilci. Problem na področju peskanja in površinske zaščite bo kmalu rešen z dokončano novo peskarno, treba pa je obnoviti še opremo za montažo ter strojne in ročne zmogljivosti v orodjarni.

Sklepna ugotovitev je, da so naši stroji zastareli in iztrošeni, kljub temu pa niso dovolj izkoriščeni in je v njih veliko rezerv. Čim prej pa moramo namestiti oba težka stroja, ki sta bila kupljena v okviru investicije v energetska opremo.

Analiza kadrov in organiziranosti

Dejstvo je, da ima Litostroj pre malo kadrov z visoko in višjo izobrazbo ter strokovnih kadrov za potrebe proizvodnje. V letu 1987 je bilo od 4438 zaposlenih 364 delavcev z višjo in visoko izobrazbo ter 2200 s srednjo oziroma ustrezno poklicno strokovno izobrazbo. To odraža močno zaostajanje za potrebno strukturo zahtevnosti del in nalog.

V Litostroju je že nekaj let močna fluktuacija kadrov, še posebej v letu 1987, ki se še nadaljuje. Med delavci je odšlo zelo veliko strokovnjakov z bogatimi izkušnjami, veliko je bilo odhodov v pokoj, odšlo pa je tudi precej delavcev z delovnimi izkušnjami od enega od treh let. Glavni vzroki so v nizkih osebnih dohodkih, zato je v prvi vrsti potrebno urediti nagrajevanje, ki mora postati stimulatивnejše in prilagojeno individualni uspešnosti.

Za izboljšanje kadrovske razmer je potrebno posvetiti veliko več pozornosti politiki izobraževanja in štipendiranja. Stiki tovarne s štipendisti so slabi, zato je tudi osip dokaj velik. Več pozornosti je treba namenjeni tudi funkcionalnem izobraževanju.

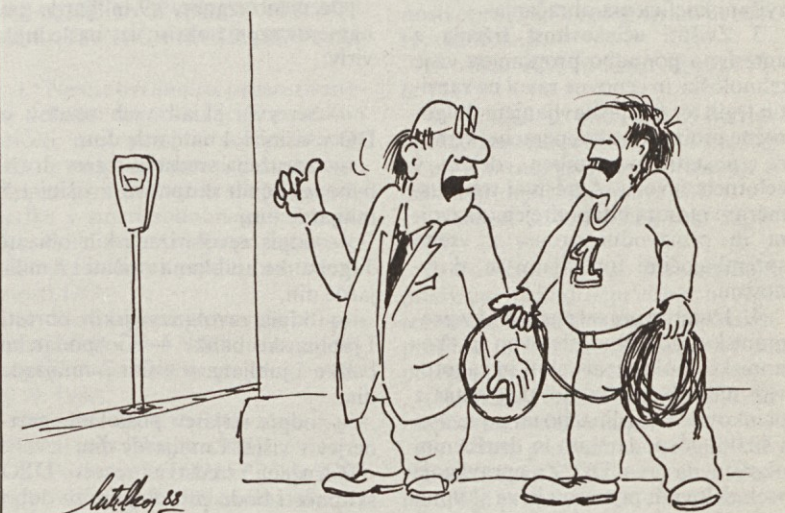
Problematika organiziranosti DO

Dosedanja organiziranost Litostroja, ki je izhajala iz usmeritve, da se zagotovi maksimalna enotnost DO ter enotno skupno opravljanje poslovnih funkcij, postaja z razvojem in širjenjem proizvodnih programov vedno bolj neučinkovita. Tozdi se vse bolj usmerjajo v izvrševanje svoje proizvodne faze, skupne službe pa vse težje obvladujejo poslovne funkcije.

Vse to zahteva postavitev nove organizacije z oblikovanjem tozdov po posameznih proizvodnih programih ali skupinah programov, tako da bo možno ugotavljati resnično uspešnost poslovanja na tržišču in s čistimi medsebojnimi odnosi na osnovi dogovorjenih normativov.

Postopek reorganizacije je izvršiti

REŠEVANJE KADROVSKIH TEŽAV

Pazi sedaj, da ne boš zgrešil! Ta je inženir, teh rabimo največ!

čimprej, k pripravi koncepta pa je potrebno pritegniti specializirano zunanjo strokovno institucijo, tako da se reorganizacija opravi do 30. 9. 1988.

Problematika preskrbe z repromaterialom

Posebnost litostrojskega proizvodnega programa je, da zahteva visok vložek vrednosti. Repromaterial je specifičen od enega do drugega proizvodnega programa, posamezne komponente pa so drage in najpogostejše uvožene. Velike težave so namreč z domačim repromaterialom, katerega kvaliteta dostikrat ne ustreza, roki dobave so nezanesljivi, pogosto pa je tudi cena materiala višja od uvoženega. Raznovrstnost nabave repromateriala in specifičnost zahteva tudi zelo visoko strokovno usposobljenost nabavnega osebja. Pri nas celotno funkcijo nabave opravlja TOZD Nabava, ki ni niti ustrezno organizirana za uspešno izpolnjevanje nalog niti ni zagotovljivo strokovno sestavljena. Doslej je bila Nabava v vlogi skrbnika za preskrbo Litostroja z odgovornostjo za rok, financiranje, postopke nabavljanja in komercialnih funkcij za proizvodne programe, zato je treba postaviti zdaj Nabavo v pozicijo izvajalca nabavnih postopkov, vse druge funkcije pa prenesti v tozde po proizvodnih programih. Za boljši način poslovanja, ki bi preprečevali kopičenje nedokončane proizvodnje zaradi morebitnih izpadov repromateriala iz domačega ali tujega trga, je potrebno nabavo opremiti tudi z računalniki in si preko zunanjih kooperacij po proizvodnih programih zagotoviti boljšo možnost za preskrbo z repromaterialom.

Analiza problematike kakovosti

Kakovost izdelkov je eden temeljnih pogojev za uspešno plasiranje, še posebej na mednarodnem tržišču. Naši proizvodi so si ustvarili status visoke kavalitete in funkcionalnosti, naš osnovni problem pa je, kako in s kakšno ceno si lahko zagotovimo zahtevano kvaliteto.

Slabo kvaliteto litostrojskih proizvodov lahko velikokrat pripišemo

slabim surovinam ali repromaterialom z domačega trga, zato je treba veliko dosledneje kontrolirati njihov prevzem in ustrezno organiziranosti prevzemno kontrolo, ob tem pa tudi izdelati postopke in pripomočke za kontrolni prevzem. Velika slabost je tudi v tem, da prevzemalci niso ekonomsko vezani na kvaliteto, zato bi moral material nabavljati konkurentni koristnik. S tem bi se močno zmanjšal izmet ali dodelave ter kvaliteta, odpravile pa bi se tudi zamude rokov.

Drugi problem pa je nekvalitetno delo v proizvodnji, kar je posledica nerazvitih instrumentov stimulacije za zagotovitev kvalitetnega dela. Opustili smo tudi penalizacije in ne iščemo dokazil o krivdi posameznikov. To naj bi nadomestila uvedba stimulacije za kvaliteto delo.

Ceprav imamo zdaj kontrolo kvalitete poslovanja organizirano po tozdi, razvoj dokazuje, da je potrebno na nivoju delovne organizacije organizirati funkcijo, ki bo skrbela za zdosten razvoj postopkov in prakse kontrole kvalitete ter opravljala kontrolno službo tudi v drugih fazah poslovanja.

Ceprav smo dosegli nekaj dobrih rezultatov na področju proizvodnje črpalk za jedrske elektrarne in pri proizvodnji ulitkov za termoelektrarne, se v Litostroju še vedno soočamo z nekvalitetnim delom od pričetka poslovnega procesa do finalizacije. Ker to zelo otežkoča poslovanje in seveda dviga stroške je potrebno izboljšati kvaliteto preko strokovnega izobraževanja, organizacijskih sprememb in predvsem z uveljavljanjem stimulacij za boljšo kvaliteto.

Nadaljevanje investicije v energetske opremo

Osrednje mesto v dolgoročnem razvoju Litostroja zavzema proizvodnja opreme za hidroelektrarne. Dokončana investicija bi nas namreč usposobila za izdelovanje turbin večjih gabaritov. Zaradi pomanjkanja sredstev je investicija v zastoju, vendar si Litostroj močno prizadeva, da bi jo dokončal. Več o tem lahko preberete v posebnem članku.

ZAGOTOVITEV SREDSTEV ZA KRITJE IZGUBE in pogoji, ob katerih so ta sredstva pridobljena

Ocenjeno izgubo 9,9 milijarde din nameravamo pokriti iz naslednjih virov:

- rezervni sklad vseh tozdov v DO v višini 1,4 milijarde din,
 - združena sredstva rezerv družbenopolitičnih skupnosti v višini 1,5 milijarde din,
 - odpis revolarizacijskih obresti Jugobanke Ljubljana v višini 1,8 milijarde din,
 - odpis revolarizacijskih obresti Ljubljanske banke — Gospodarske banke Ljubljana v višini 2 milijarde din,
 - odpis terjatev poslovnih partnerjev v višini 1 milijarde din.
- Združena sredstva rezerv DPO skupnosti bodo pridobljena za dobo treh let s 4% obrestno mero.
- Nosilec naloge: Vodstvo DO, PFSR, rok: februar 1988**

PROGRAM UKREPOV ZA TEKOČE VZDRŽEVANJE LIKVIDNOSTI

Na podlagi gospodarskega načrta za letošnje leto in plana fakturiranja je bil izdelan (po stalnih cenah decembra 1987) plan prilivov in odlivov po mesecih — brez inflacijskih vplivov. V denarnem prometu iz tekočega poslovanja v letu 1988 pričakujemo pozitivni saldo v višini 35,3 milijarde din (oz. povprečno mesečno 2,9 milijarde din), ko pa pridamo še finančne transakcije, predvidene za letošnje leto, dobimo finančni suficit v višini 53,9 milijarde din.

Pod finančne transakcije razumemo:

- najetje zunanjega blagovnega kredita iz tujine v višini 1,5 mio \$,
 - plačilo oziroma vnovčenja terjatev do Iraka v višini 9 mio \$,
 - avanse za sklenjene pogodbe predvsem pri turbinski proizvodnji.
- S takim poslovanjem lahko pokrijemo vse kredite, ki zapadejo v letu 1988, pa nimajo osnove za nadomeščanje, predvidena lastna sredstva za dokončanje investicije v energetsko opremo, neporavnane obveznosti iz leta 1987 in nekaj nad polovico revalorizacijskih obresti.
- Za sanacijo likvidnosti pa je predvideno še:

- po sprejemu sanacijskega programa naj bi obe banki odobrili sanacijski kredit za obratne namene v višini 15 milijard din,
 - za dokončanje investicije v energetski program naj bi Jugobanka odobrila 3 milijarde investicijskega kredita,
 - obstoječe kredite pri skladih družbenopolitičnih skupnosti bi ob zapadanju podaljševali v letu 1989,
 - pri večjih poslovnih partnerjih in dobaviteljih bi regularili znesek 1,5 milijarde din kot kratkoročni kredit s stalnim obnavljanjem (Metalka, Merkur itd.)
- Iz vsega tega je razvidno, da bi nam koncem leta 1988 stanje kreditov in zadolženosti relativno padlo, kar je ob plačilu celotnih obresti prav gotovo pozitiven učinek sanacije v letu 1988.

Konkretna naloge:

1. Pregledati in izterjati zapadle neplačane račune na domačem trgu. (Nosilec DS PFSR in TOZD Prodaja, rok: januar).
2. V sodelovanju z republiškimi organi pridobiti obresti iz naslova Hadithe in premostitvene kredite. (Nosilec: vodstvo DO, rok: januar — april).
3. S popisom vseh zalog repromateriala, polizdelkov in gotovih izdelkov ob inventuri za leto 1987 zagotoviti pregled dejanskega stanja zaloga. (Nosilec: inventurne komisije, rok: januar).
4. S fizično izločitvijo in programom porabe, odprodaje ali pretopitve v livarni likvidirati nekurantne zaloge. (Nosilec: Nab, IRRP, vodstva tozdov rok: junij 1988).
5. Sprejeti in uveljaviti predpis o omejitvi nabave repromateriala in ostalih stroškov v okviru plana stroškov in prilivov za vsak mesec po tozdi, službah in blagovnih skupinah. (Nosilec: finančni odbor, finančna služba, TOZD NAB, MONT, TVN, PPO, vodstva TOZD, rok: stalna dejavnost).
6. Uskladiti nabavo materiala z dejanskimi potrebami proizvodnje. Organizacijsko urediti sistem usklajevanja in spremljanja nabave in proizvodnje. (Nosilci: POAE, CPK in NAB) rok: 31. 3. 1988.)
7. Uveljaviti revalorizacijo prihodkov in stroškov na skupnem proizvodu kot osnove za delitev med udeležence. (Nosilec: PFSR, PROD, rok: januar 1988).
8. Z usklajevanjem prilivov in odlivov, nadzorom nad nastajanjem obveznosti za material in storitve mesečno sproti preprečiti blokado žiro računov. (Nosilec: NAB, PFSR, vodstva TOZD, rok: stalna naloga).
9. Z novim letom spremeniti sistem fiksnih ključev in preiti na sistem fakturiranja situacij glede na razmerje vložka posameznega tozda. (Nosilec: Prodaja, PFSR, rok: 1. januar 88).

10. Pri novih poslih in pri starih — kjer je to mogoče — treba definirati sistem situacijskih faktur mesečno glede na vložek. S takojšnjim prevzemom materiala iz zaloge v proizvodnjo moramo zmanjšati zaloge materiala na obseg standardnih materialov, s postopnim zaključevanjem komisij pa vrednost nedokončane proizvodnje za naročila s klirinškega področja in konvertibile. (Nosilec: PROD, NAB, PFSR, rok: 1. januar 1988).

UKREPI NA PODROČJU TRŽENJA IN RAZVOJA

Ob spoznanju, da je trženje vsakega od obstoječih proizvodnih programov v mogočem bistveno različno, ocenjujemo, da je potrebno:

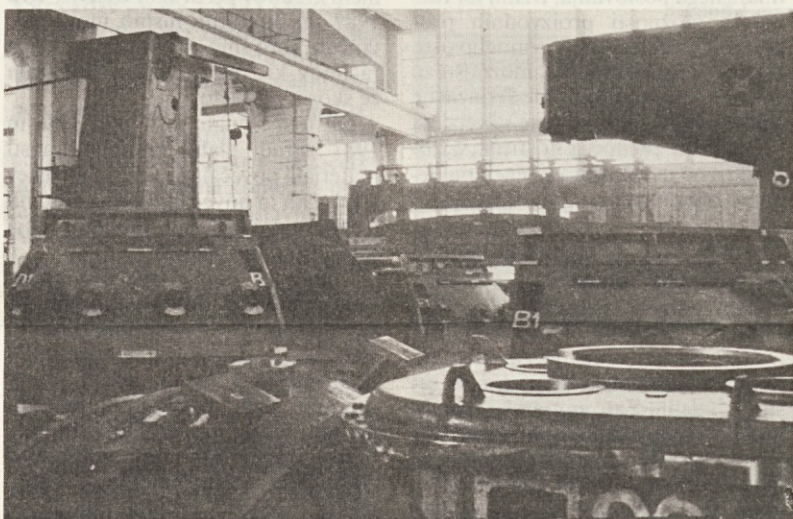
1. Obdelavo trga večjih individualnih naročil (nad 2 — 3 milijarde ameriških dolarjev) voditi skozi projektne skupine. Projektno skupino moramo od dosedanjega tandema komercialist — projektant razširiti s pravnikom in financarjem. Na ta način bi že v času akvizicije, kot tudi pozneje, lahko zadostili že ugotovljeni zahtevi po sprotne financiranju posla glede na nastajajoče stroške. Učinke vidimo v zmanjšanju oziroma odpravi potrebne vezave lastnih sredstev, kar samo na turbinskem področju po podatkih 30. 9. 1987 znaša 2,2 milijarde din. Vzpostavljen bi bil pri-

menjave skozi oblike kooperacije z zahodno evropskimi firmami. To velja predvsem za programe dizelskih motorjev, TVN in PPO ter tudi na področju industrijske opreme. Učinki so merljivi predvsem v zmanjševanju neposrednih nakupov uvoza in izpolnitvi pogodbenih rokov. V letu 1988 bomo podpisali že pripravljene kooperacijske sporazume z INDUMASCH — za PPO in MAN B & W za dizelske motorje, poizkušali pa realizirati začetne dogovore s Fiatom za TVN.

Princip uvoznega zavezovanja teh vej naj bi zmanjšal direktni uvoz za okoli 2 milijona ameriških dolarjev. K pozitivnim učinkom moramo dodati težko merljiv vendar pomemben prenos tehnološkega znanja.

c) Za področje v ZDA, ki smo ga strateško opredelili na blagovnih skupinah proizvodnje preoblikovalne opreme in črpalnih naprav ter deloma hidroelektrarn, imamo možnost ustanovitve (brez vezave naših lastnih sredstev) skupaj z železarno Ravne tržno promocijsko firmo, za kar je zainteresiran tudi ameriški Combustion Eng. Po tržni analizi omenjenega partnerja obstaja realno tržišče za vsaj 3 milijone ameriških dolarjev letnega prometa.

d) Ker nas pri mednarodnih licitacijah močno ovirajo slabi neelastični kreditni pogoji nudenja (Jubmes), se za področje hidroelektrarn in črpalnih naprav vse bolj povezujemo z evropskimi firmami, ki razpolagajo z

Šestinke zunanjega vodilnikovega obroča za drugo turbino HE Dubrava v mehaniki obdelavi

stnejši stik s kupci in podana večja možnost vplivanja na rok izvedbe.

Organizacijsko projektne skupine vidimo v »fleksibilni obliki« tako, da v enaki ali podobni sestavi lahko streže večini poslov istega področja.

2. Ker nam po pravilu naročil ne primanjkuje (z izjemo v tozdu TVN za viličarje), ugotavljamo, da je struktura le-teh premalo usmerjena na konvertibilno tržišče in bomo ukrepali:

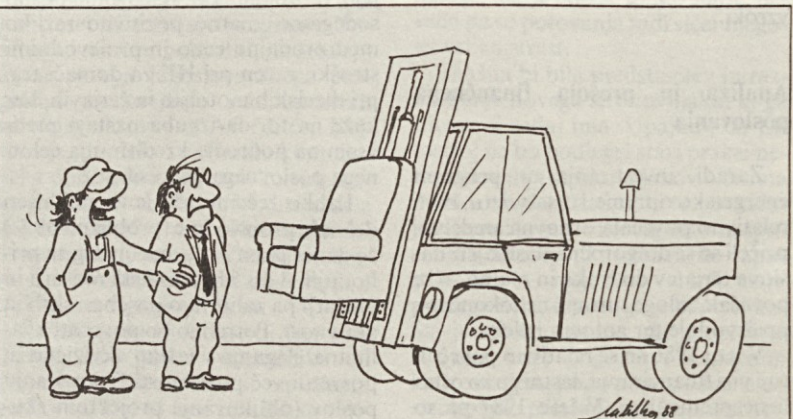
a) na področju akvizicije z večjim vključevanjem v mednarodno mrežo organizacij inženiringa (Smelt, Rudis, Energoprojekt). Gradnja samostojne mreže ni racionalna. S tem bi zadostili ugotovitvam tržne analize (na področju žerjavov, reduktorjev in cementarn) — vključevanje naše opreme v investicijski objekt na ključ.

b) Realizirati bo potrebno večji obseg

državnimi krediti (ZR Nemčija). Primer je realen v primeru združitve naših referenc in finančnega potenciala tujega partnerja (do 20%). Konkretno že nastopamo skupaj s firmo NOELL v Senegal in Turčiji.

3. Posebni ukrepi v letu 1988 so potrebni na področju TVN. Poleg ustreznega prestrukturiranja (razvidno iz plana 1988) moramo odpreti nov večji trg (ZSSR, oziroma dežele SEV). Paralelno, zaradi povečanja možnosti saniranja pa intenzivno nadaljevati formiranje jovint — venture (Japonci), pritegniti tujo (visoko) tehnologijo in razvoj ter zagotoviti tržno uveljavitev predvsem na konvertabilnem trgu.

4. Kadrovska organizacijska povezava v smislu organizacijske enote za obvladovanje potrebnih zunanjetrgovinskih poslov (kooperacija, kompenzacija, vezani posli) na trgih SEV in DVR.

Takole bi jih zrihtal. To bi bila ponudba za negospodarstvo, pa še cene bi lahko navili!

5. Glede na pomemben obseg izvoza na trg Sovjetske zveze in upoštevanje gibanje trgovinskih odnosov med obema državama s ciljem, da se zagotovi čim večja neodvisnost od trenutnih možnih nihanj, je potrebno postaviti lastno predstavništvo v Moskvi. Ukrep je utemeljen s potrebo po večanju možnosti zagotovitve naročil (obstanek na trgu).

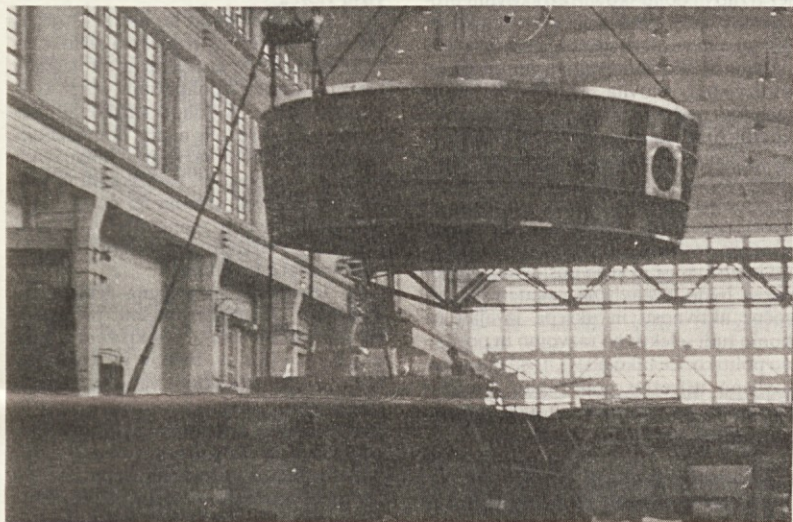
Podrobnejša opredelitev dinamike izvajanja rokov ni možna, ker je v pretežni meri vezana na ravnanje partnerja, vsekakor pa morajo biti našteje naloge izvedene v letu 1988.

Nosilec nalog: službe TOZD Prodaja ob izvedbi že spremenjene (tržno prilagojene) temeljne organizacije.

Posebne skitvnosti na področju trženja, finančnega spremljanja in zaključevanja posameznih naročil (komisij)

1. Večja in aktivnejša prisotnost ter stalni stiki s potencialnimi investitorji in projektantskimi organizacijami, katere izdelujejo investicijske projekte v SFRJ. Cilj te aktivnosti je zagotovitev večjega obsega in kontinuiranega dotoka naročil. (Nosilec: PROD, IRRP, rok: stalna izvedba)

2. Uvesti je potrebno sistem nadzora nad odpiranjem komisij in izstavitve nalogov fazam proizvodnje v skladu z dejanskim pričetkom del. (Nosilec: PROD-CPK, rok: stalna naloga)

Nizvodni obroč za HE Dubrava, prva serija, tik pred spajanjem z oblogo gonilnika. Teža je več kot 11 ton in premer več kot 5 metrov

3. Četrletni plan proizvodnje mora natančno opredeliti realizacijo pomembnih pozicij skladno z zasedenostjo ključnih zmogljivosti.

S splošnim spreminjanjem realizacije moramo zagotoviti doslednost planskih rokov posameznih faz in skrajševanje končnih rokov dobave. (Nosilec: PROD-CPK, tehnična koordinacija, rok: stalna naloga)

4. Uvesti moramo tehniko mrežnega planiranja in na ta način celovito obvladati proces planiranja in spremljanja realizacije nalog, zasedenost zmogljivosti in angažiranja finančnih sredstev.

(Nosilec: PROD-CPK, tehnična koordinacija, rok: 1988)

4. a) Izdelati in uveljaviti moramo računalniško spremljanje finančnih tokov na posameznem naročilu (prilivi, odlivi, revalorizacija nedovršene proizvodnje, obresti in avansov), da bi tako obvladovali trenutni saldo. (Nosilec: POAE, PFSR, rok: 1988)

5. Izdelati je potrebno pregled vseh odprtih komisij ter opredeliti roke dokončanja z upoštevanjem pogodbenega roka, stopnje dokončnosti in materialnega pokritja. Osnovni cilj je ugotovitev dejanskega stanja za nadaljnje obvladovanje proizvodnih rokov in stroškov. (Nosilec: PROD-CPK, tehnična koordinacija, rok: januar, februar 1988)

6. Odprte komisije moramo finančno analizirati ter uveljaviti pri kupcih spremembo drsne lestvice skladno z dejanskim naraščanjem stroškov.

Že gotove komisije moramo takoj zaključiti in za morebitna dodatna dela izstavitvi nov nalog z opredeljenimi roki, prihodki in stroški. (Nosilec: PROD, rok: januar, februar 1988)

Ukrepi na področju razvoja

Razvoja funkcija mora omogočiti realizacijo strateških usmeritev pro-

izvodnega sistema. Izhajajoč iz tega učinkoviti ukrepi lahko sledijo šele po jasni definiciji poslovne politike in strategije.

Sistemi organizacijski ukrepi morajo zagotoviti vodstvu DO neprekinjeno spremljanje, usmerjanje dela na strateškem razvoju ter ga razbremeniti opretnih nalog vodenja proizvodnega procesa.

Ukrepe za pospešitev razvojnih aktivnosti in izboljšanje razvojnih rezultatov zato delimo v dve skupini:

1. skupina ukrepov za sistematičen in organiziran pristop k načrtovanju in zagotovitvi izvedbe razvojnega programa,

2. skupina ukrepov, potrebnih v teku izvajanja, za pravočasno in kvalitetno doseganje zastavljenih ciljev

Prva skupina ukrepov bi bila izvedena neposredno po sprejetju sanacijskega programa in obsega:

A — aktivnosti za opredelitev temeljnih kriterijev in ciljev razvoja in trženja,

B — aktivnosti za definiranje programa (projektov) razvoja,

C — aktivnosti za organizacijo izvedbe (formiranje interdisciplinarnih timov),

D — aktivnosti za zagotovitev virov financiranja.

Pri vseh aktivnostih naj bi bili nosilci iz vrst strokovnih vodstvenih de-

3. Povečati izkoriščanje delovnega časa in dvig produktivnosti z:

— racionalizacijo in uvajanjem novih tehnoloških postopkov,

— zmanjševanjem organizacijskih in osebnih izgub,

— dviganjem kvalitete izdelkov in splošnim dvigom kakovosti (vpeljati nov pravilnik o kakovosti in nagrajevanju po dejansko opravljeni kvaliteti),

— vpeljava realnega sistema normiranja dela,

— boljšo delovno in tehnološko disciplino.

(Nosilec: tehnična koordinacija, rok 31. 3. (za sprejem pravilnika in začetek ukrepov, zatem stalna naloga)

4. Povečati povezavo med konstrukcijo in tehnologijo v fazi snovanja izdelka za poenostavitev, zmanjšanje stroškov in racionalnega koriščenja zmogljivosti.

(Nosilec: IRRP in tehnološke službe tozdov, rok: stalna naloga)

5. Postaviti dodatne stroje, ki so že kupljeni:

— karusel stružnica 63 DV — Schiess (CNC),

— borwek FB (CNC),

— karusel stružnica 3,3 m — Romunija (CNC),

— koordinatni merilni stroj — Feranti,

— uvijalni stroj Schäfer,

— peskalna linija in linija za površinsko zaščito.

(Nosilec: služba investicij TOZD IVET, rok: postopoma do 30. 11. 1989)

6. Izboljšati sistem vzdrževanja obstoječe opreme v smislu preventive. Pridobiti kvalitetne kadre in jih usposablja za vzdrževanje strojne, elektronske in druge opreme.

(Nosilec: TOZD IVET, rok: stalna naloga)

7. Za manj zahtevna strojno obdelovalna in varilska dela najti dolgoročno kooperacijo, proste kadre pa premestiti in prekvalificirati na bolj zahtevna in tržno donosnejša dela.

(Nosilec: TOZD NAB — odd. kooperacije, direktorji tozdov, rok: stalna naloga)

8. Reorganizirati delo v montaži v smislu dvoizmenskega dela na določenih področjih s ciljem skrajševanja časa notranjih montaž.

(Nosilec: direktor TOZD MONT, rok: 31. 3. 1988)

9. Izpopolniti konstrukcijo in tehnološke postopke ter kvaliteto predhodnih faz s ciljem postopnega opuščanja notranjih montaž.

(Nosilec: IRRP in vsi sodelujoči v procesu, rok: 30. 6. 1989)

10. Izvršiti racionalizacijo sistema tehnično-tehnološke dokumentacije:

— oblikovati večnivojski sistem dokumentacije (risba za zvarjenec, ulitek itd.),

— vpeljati zbirno kosovnico za proizvodne maloserijskega tipa,

— dopolniti namen in funkcijo naročilnice kritičnih elementov NKE,

— poenotiti in racionalizirati tehnološke normative časa,

— zmanjšati število kontrolnih postopkov na spodnjo mejo, ki se zagotavlja varno konstrukcijo pri optimalni kvaliteti,

— vpeljati sistem signiranja proizvodov,

— skrajšati cikel pri razpisu ponovljive tehnično-tehnološke dokumentacije,

— vpeljati računalniško evidenco zasedenosti strojnih zmogljivosti.

(Nosilec: POAE, TOZD, rok: 30. 6. 1988)

11. Izvajati tipizacijo in standardizacijo sklopov in sestavnih delov z namenom, da služijo kot osnova za opredelitev zmogljivosti, rokov, kvalitete in stroškov.

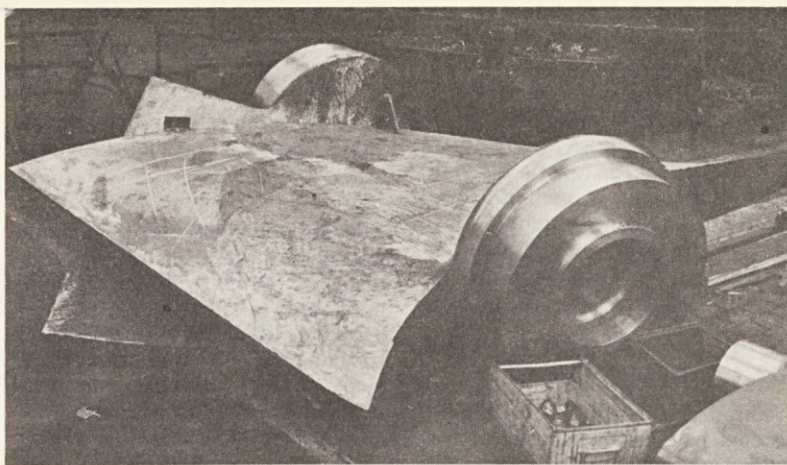
(Nosilec: oddelek standardizacije TOZD IRRP in tehnološke službe, rok: 31. 12. 1988)

12. Analizirati vse materiale v delovni organizaciji in racionalizirati izbirno vrsto materiala (materialni ključ).

(Nosilec: IRRP, NAB, POAE, rok: 31. 3. 1989)

13. Voditi ažurni pregled in odpravo ozkih grl v proizvodnji.

(Nosilec: vodje planskih služb tozdov, rok: stalna naloga)

Gonilne lopate za HE Dubrava čakajo na obdelavo (Foto: E. L.)

14. Dokončno vpeljati sistem CAM-CAD s poudarkom na petosni obdelavi.

(Nosilec: TOZD IRRP, rok: 31. 12. 1988)

15. Izvesti poseben program za izpolnjevanje dobavnih rokov:

— s postavljanjem realnih rokov glede na prodajne in proizvodne možnosti)

— z doslednim izvajanjem grobege planiranja vseh pripravljanih in proizvodnih faz,

— s periodičnim spremljanjem zanesljivosti držanja vmesnih terminov in dobavnih rokov (statistika),

— s stimuliranjem delavcev glede na doseganje planskih obveznosti.

(Nosilec: pomočnik generalnega direktorja za tehnično koordinacijo in CPK, rok 31. 3. 1988)

16. Vpeljati sprotno evidenco in obvezna trimesečna poročanja o negibnih zalogah (pogojno nekurantnih) materialov po piramidi vodenja.

(Nosilec: TOZD NAB in POAE, rok: 30. 3. 1988)

17. Izdelati sistem mesečnega planiranja obsega dela za posamezni tozd in to v takem obsegu, da bo vsakomesečna realizacija v povprečju znašala vsaj 12 milijard dinarjev.

(Nosilec: tehnična koordinacija in CPK, rok: stalna naloga)

18. Izdelati in izvajati program varčevalnih ukrepov za manjšanje stroškov s posebnim poudarkom pri varčevanju z energijo.

(Nosilec: IVET, direktorji tozdov, rok: stalna naloga)

19. Izboljšati proizvodno kooperacijo in oskrbo s kakovostnimi komponentami za proizvodnjo strojne opreme (izdelava projekta z drugimi DO v okviru ZPS).

(Nosilec: IRRP in PPO v sodelovanju z drugimi delovnimi organizacijami v ZPS, rok: stalna naloga)

20. Za izboljšanje kvalitete izdelkov v proizvodnji izdelati in vpeljati sistem stimuliranja na doseženo kvaliteto.

(Nosilec: KSS, TOZD/DS in zunanji sodelavec, rok: 31. 3. 1988)

21. Organizirati in kadrovsko zasedbi službo kakovosti na nivoju delovne organizacije za spremljanje in razvoj kakovosti v celotnem proizvodnem procesu.

(Nosilec: POAE, TOZD, rok: 1988)

22. Uvesti celovit sistem zagotavljanja kakovosti (ZAK) skladno z mednarodnimi standardi (ISO 9000 in JUS priporočil).

(Nosilec: vodstvo DO, POAE, rok: 1989)

UKREPI NA PODROČJU ORGANIZACIJE IN KADROV TER STIMULATIVNEGA NAGRAJEVANJA

1. Na osnovi analize organiziranosti delovne organizacije je potrebno pričeti postopek za reorganizacijo DO iz organiziranosti po principu skupne proizvodnje in skupnega prihodka v smeri sodobnega koncepta fleksibilne organizacije po zaokroženosti proizvodnih programov in enovitosti DO.

Strokovne podlage morajo biti pripravljene do 30. 6. 1988, ustrezni postopki reorganizacije pa izvedeni do 30. 9. 1988.

(Nosilec: vodstvo DO, zunanji sodelavci, rok: februar 1988)

2. Poslovanje TOZD PPO in TVN je potrebno s 1. 1. 1988 voditi tako, da ne poslujeta po principu ustvarjenega skupnega prihodka, istočasno je potrebno ukiniti tudi poslovanje po

principu pretežnega uporabnika. V tem smislu je treba organizirati obracun in knjigovodstvo.

(Nosilec: PFSR, POAE, rok: 1. 1. 1988)

3. Priprava in uveljavitev projekta organizacije, ki bo omogočila inventivnim kadrom fleksibilno delo na razvoju novih programov in tehnologij.

(Nosilec: organizacijska služba, rok: 30. 3. 1988)

4. Ob neenakomerni obremenitvi uveljaviti obvezno prehajanje z enega delovnega mesta na drugo delovno mesto in med tozdi v skladu z našimi samoupravnimi akti.

(Nosilec: direktorji tozdov, pravna služba, rok: stalna naloga)

5. Izdelati projekt informacijskega sistema v skladu z novo organiziranostjo za prioriteta področja in funkcije.

(Nosilec: POAE, rok: 30. 9. 1988)

6. Izdelati vse računalniške aplikacije v skladu s projektom informacijskega sistema.

(Nosilec: POAE, rok: upadajoče od 30. 6. 1988 do 30. 6. 1989)

Na področju kadrov

1. Zaradi neustrezne kadrovske strukture zaposlenih je potrebno s politiko zaposlovanja v letu 1988 zagotoviti večje zaposlovanje strokovnih sodelavcev z visoko in višjo izobrazbo (predvsem tehničnih, ekonomskih in pravnih profilov) za potrebe strokovnih funkcij ter strokovnih delavcev za potrebe strojne obdelave, izdelave modelov, formanja, specialnih postopkov varjenja inp.

Izdelati posebno analizo in na tej osnovi pripraviti program ukrepov za zmanjšanje administrativnih delovnih mest.

(Nosilec: KSS in vodstva TOZD/DS, rok: od začetka 1988 naprej, 30. 6. 1988 za zadnji odstavek)

2. Zmanjšati odhode mladih delavcev z omogočanjem strokovnega razvoja, spodbujanjem inventivnega dela, uvajanjem dopolnilnega izobraževanja, omogočanjem ustreznega strokovnega napredovanja ter s primernim nagrajevanjem. Potrebno je zagotoviti spreminjanje dela mladih strokovnih sodelavcev od šole do delovnega mesta in organizirano odpraviti dosedanje pomankljivosti, predvsem z izboljšanjem sistema mentorstva.

(Nosilec: vodstva TOZD/DS in DSS, rok: stalna naloga)

3. Izboljšati kadrovsko sestavo vodilnih in vodstvenih delavcev z ustreznostjo zasedbo nezasedenih delovnih mest poslovodnega organa DO, IPO TOZD in vodij DS ter s selekcijo obstoječih kadrov po kriterijih uspešnosti opravljanja nalog ter ob uvedbi reorganizacije.

(Nosilec: KSS in vodstvo, rok: 30. 6. 1988)

4. Preučiti je potrebno z razvidi opredeljene zahtevnosti del in nalog in ob tem tudi pogoje za priznanje z delom pridobljenih zmogljivosti.

(Nosilec: KSS, TOZD, rok: 30. 9. 1988)

5. Povečati obseg štipendiranja predvsem na področju visoke in višje izobrazbe tehničnih in ekonomskih profilov ter strokovnih delavcev za potrebe proizvodnje.

(Nosilec: TOZD in KSS, rok: ob razpisu kadrovskih štipendij)

6. Izvesti program za prekvalifikacijo za okoli 270 delovnih invalidov na druga primerna delovna mesta.

(Nosilec: KSS in vodstva skupno z Zavodom za rehabilitacijo invalidov, rok: 3 leta)

7. Spodbujati in omogočiti izobraževanje ob delu za potrebne poklice na vseh stopnjah izobraževanja.
(Nosilec: KSS, vodstva TOZD/DS, rok: do razpisa štipendij)
8. Izobraževati in vsebinsko programsko opredeliti potrebne oblike funkcionalnega izobraževanja.
(Nosilec: TOZD/DS in KSS, rok: stalna naloga)

NA PODROČJU STIMULATIVNEGA NAGRAJEVANJA

Zaradi deformacij, ki so nastopile v sistemu nagrajevanja in napredovanja, je potrebno opraviti korekcijo razponov razporeditvenih razredov, kar bo omogočilo izvajanje napredovanj.

(Nosilec: KSS z vodstvi TOZD/DS, rok: 29. 2. 1988)

Na osnovi izvedene reorganizacije DO prilagoditi razvid del in nalog ter vrednotenje del potrebam in zahtevam proizvodnega in poslovnega procesa v skladu z DD.

(Nosilec: KSS, TOZD/DS, rok: 1988)

Predložiti v obravnavo pravilnik o normah in stimuliranju kvalitete dela.

(Nosilec: KSS in vodstvo TOZD, roki: 30. 3. 1988)

Uvesti je potrebno sistem stimuliranja dela za doseganje zastavljenih ciljev:

— pri normskih delavcih zmanjšati vpliv norme na višino OD s povečanjem vpliva doseganja kvalitete in izpolnjevanje rokov,

— pri delavcih v pripravljalnih službah pa vezati stimulativen del OD glede na izpolnjevanje tistih meril uspešnosti, ki izhajajo iz postavljenih ciljev poslovanja TOZD/DS in DO.

(Nosilec: KSS in TOZD/DS, rok: 30. 3. 1988)

Izdelava predloga za stimulacijo kreativnih strokovnih kadrov, ki zaradi uravnilovke zapuščajo DO, vendar so pogoji za razvoj in uspešno poslovanje.

(Nosilec: KSS in TOZD/DS, rok: januar 1988)

Uveljavitev ustrezne stimulacije za delavce, ki stalno delajo v II. in III. izmeni in uveljavitev zahteve, da je pogoj za delo na določenih mestih izmnsko delo.

(Nosilec: KSS, TOZD, rok: januar 1988)

Ukrepi za dokončanje investicije

V PROIZVODNJO ENERGETSKE OPREME IN DRUGE PRIORITETNE NALOŽBE

1. Pridobiti dinarski kredit za nadaljevanje in dokončanje investicije v energetske opremo.

(Nosilec: komisija za izvedbo investicije v energetske opremo, rok: 31. 4. 1988)

2. Dokončati investicijo v peskarino. V prvi fazi končati gradbeno in druga dela ter montirati že dobavljeno opremo. Vzporedno izdelati in postaviti dvigala.

(Nosilec: služba investicij TOZD IVET in TOZD PZO, rok: 31. 12. 1988)

3. Na osnovi rezultatov strokovne analize in upoštevanju optimalne cene ter tehnične izvedbe postaviti oba ključna stroja (Schiess) v novo halo ali na že obstoječe prostore in začeti z delom na njih.

(Nosilec: služba investicij TOZD IVET in TOZD OB, rok: 30. 11. 1989)

4. Izdelati plane investiranja TOZD/DS iz tekoče amortizacije v višini 15%.

(Nosilec: služba investicij TOZD IVET in vodstva tozdov, rok 31. 3. 1988)

POSEBNI UKREPI ZA ZVIŠEVANJE VREDNOSTI PROIZVODNJE OZIROGA EKSTERNE REALIZACIJE NA DELAVCA (IN DOHODKA NA DELAVCA)

Povečanje vrednosti s prodajo cenovno atraktivnejših proizvodov in ukinjanje cenovno (in dohodkovno) nezanimivih proizvodov. Prednostno prevzemanje naročil z več kot 50% dodane vrednosti.

(Nosilec: tozd Prodaja, rok: stalna naloga)

Izvajanje raziskav in razvojnih projektov za zvišanje dodane vrednosti cene po enoti proizvoda po programskih področjih:

turbine

— višanje izkoristkov in drugih karakteristik z nadaljnjimi raziskavami hidravlike;

črpalke

— raziskave izboljšane hidravlike in karakteristik za zahtevne črpalke,

— izboljšanje materialov za uporabo v kemični in drugi procesni industriji;

dvigala

— tehnične in tehnološke izboljšave in razvoj zahtevnih dvigal visoke nosilnosti (nad 100t),

— razvoj mehanizmov za posamezne tehnološke funkcije (v metalurgiji, energetiki, transportnih manipulacijah itd.);

prenosniki

— razvoj nove generacije standardnih reduktorjev s povečano nosilnostjo oziroma zmanjšano porabo materiala na enoto moči (50% in več),

— razvoj hitrotekočih prenosnikov in prenosnikov za velika prestavna razmerja;

dieselski motorji

— iz sedanjega licenčnega odnosa preiti na dolgoročno proizvodno kooperacijo in specializacijo;

viličarji

— inovirati celotno paleto viličarjev (tehnične karakteristike, pogon, obliko) v skladu s svetovnimi gibanji,

— vzpostaviti dolgoročno proizvodno kooperacijo in si zagotoviti prodor tudi na konvertibilni trg;

preoblikovalna oprema

— nadaljnji razvoj in širjenje področij fleksibilnih proizvodnih sistemov,

— raziskovanje in razvoj krmiljenja in uporabe komponent (hidravličnih, elektronskih, mehanskih) za preoblikovalne fleksibilne sisteme;

ulitki

— razvoj novih materialov in tehnoloških postopkov proizvodnje ulitkov za potrebe novih zahtevnih proizvodnih programov strojegradske za DO in zunanje koristnike.

(Nosilec: tozda IRRP in PROD ter strokovni sodelavci, rok: stalna naloga)

Gospodarski načrt za leto 1988

Gospodarski plan za leto 1988 je izdelan kot temeljno izhodišče za izvajanje sanacijskih ukrepov v letu 1988 in je izdelan po stalnih cenah (december 1987). Plan predvideva visoko rast prihodkov glede na realizacijo v letu 1987 in to predvsem na področju ekonomskih odnosov s tujino, saj je delež izvoza več kot 50% res pretežno usmerjen na klirinško področje, vendar kljub temu zagotavlja pokritost uvoza z izvozom na konvertibilno področje. S tem postajajo ekonomski odnosi s tujino eden temeljnih ukrepov za zagotovitev sanacije poslovanja. Pri tem je pomembno tudi to, da je plan prodaje po področjih praktično v celoti pokrit z naročili.

Prav tako plan predvideva tudi porast količinske proizvodnje glede na leto 1987, pri čemer je pomembno, da so v porastu tisti proizvodni programi, ki so v letu 1987 dajali ugodnejše poslovne rezultate, oziroma je konjunktura prodaje teh ugodna tudi v letu 1988. To so predvsem: proizvodnja preoblikovalne opreme, črpalke za jedrske elektrarne, turbinska proizvodnja, reduktorji in blagovna proizvodnja ulitkov. Hkrati predvidevamo občutno zmanjšanje proizvodnje transportnih vozil in naprav ter bi skupaj z odprodajo obstoječih zalog in angažiranjem sproščenih proizvodnih zmogljivosti za delo na proizvodnih programih, ki so v porastu, zagotovili pozitivno poslovanje TOZD TVN. Na ta način bi tudi hitreje prestrukturirali proizvodne zmogljivosti glede na tržne razmere.

Glede plana kadrov moramo pripomniti, da smo zastavili politiko zaposlovanja (zgornja meja zaposlenih 4300 delavcev). Tako je dana osnovna usmeritev novega zaposlovanja: zaposliti produktivne in strokovne delavce ter notranje premeščati delavce z neproduktivnih delovnih mest na produktivna delovna mesta v proizvodnji. Pri tem bomo dali poseben poudarek tudi prazeporejanju delovnih invalidov (245 delavcev) v skladu z njihovimi delovnimi zmogljivostmi.

Smatramo, da z dosledno realizacijo tako zastavljenega plana že v letu 1988 lahko odpravimo pretežni del negativnih trendov iz preteklega in tudi iz prejšnjih let.

ROK ZA IZVEDBO UKREPOV

Na osnovi predhodnih ukrepov in predlaganega gospodarskega načrta za leto 1988 bo potekala sanacija po naslednji dinamiki:

1. **Kadrovska problematika** bo v najnujnejšem obsegu razrešena do konca leta 1988, in sicer:

— manjkajoča kadrovska zasedba delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi na ravni DO do konca junija 1988;

— spremenjena in manjkajoča kadrovska zasedba delavcev s posebnimi pooblastili na ravni tozdov bo potekala v skladu s predvideno reorganizacijo (izvršena bo najkasneje do konca septembra 1988);

— potrebni strokovni kadri iz proizvodnje (za pripravo dela, za ključne stroje in druga pomembna delovna mesta) ter kadri za ostale strokovne funkcije (diplomirani inženirji, ekonomisti in pravniki) bodo nameščeni postopoma do konca leta 1988.

2. **Pokritje izgube** po zaključnem računu za leto 1987 bo izvršeno v zakonskem roku, t. j. do 30. 6. 1988, finančna likvidnost bo zagotovljena do 31. 3. 1988.

— investicija v energetske opremo bo zaključena do 30. 11. 1989,

— povečanje zmogljivosti za proizvodnjo preoblikovalne opreme, ki so razvidne iz analize tega programa bo izvršeno v skladu z investicijskim programom tozda PPO.

3. **Tržna učinkovitost**, vzpostavitev dolgoročnih proizvodnih kooperacij in novi razvojni koncepti bodo dokončno opredeljeni do 30. 9. 1988.

4. **Reorganizacija** na nivoju delovne organizacije oziroma v posameznih tozdih bo izvršena do 30. 9. 1988.

5. **Nov celovit informacijski sistem** bo vzpostavljen do 30. 6. 1989.

6. **Zagotovitev sistema zagotovitve kvalitete in funkcionalna uveljavitev** tega bo vpeljana do 31. 12. 1989.

SREDNJEROČNI UKREPI

za prehod Litostroja v dohodkovno in razvojno intenzivno delovno organizacijo in zagotovitev trajno uspešnega poslovanja

Delavcem Litostroja je v dosedanjem razvoju širokega proizvodnega programa uspelo že nekaj dosežkov, ki so v širših mednarodnih okvirih značilni za razvojno intenzivno industrijsko strojegradske. Sem štejejo predvsem turbine z najvišjimi izkoristki in drugimi spremljajočimi karakteristikami ter elektronsko regulacijo, fleksibilni preoblikovalni sistemi z upo-

rabljenimi lastnimi roboti, specialne črpalke za primarni krog jedrskih elektrarn, izdelanih v pogojih sistema zagotavljanja kakovosti QA (quality assurance) in tudi vzgleden projekt CAD-CAM, ki računalniško združuje proces od raziskav in razvoja modela turbinske lopatice v inštitutu pa vse do izdelane lopatice, izdelane na NC stroju. Med nadaljnje dokaze o razvojni intenzivnosti pa spada sodobno opremljen vzgledni srednješolski center za izobraževanje delavcev III. do V. stopnje ter neprekinjeno skupno raziskovalno in razvojno delo z mednarodno uveljavljenim Turboinštitutom. Litostroju je tudi v preteklih obdobjih uspelo držati vodilno mesto na določenih programih (dvigala, črpalke itd.). Tehnična in tehnološka raven je osnova dosežene več kot 46% izvozne usmerjenosti proizvodnje in več kot 150% pokritosti konvertibilnega uvoza s konvertibilnim izvozom. Ob navedenih podatkih, ki potrjujejo sposobnost in preboje v sfero razvojne in izvozne intenzivnosti, pa je treba ugotoviti, da skoraj polovica prodajnega obsega predstavlja povprečna strojna oprema, tako po svoji tržni atraktivnosti kot ekonomičnosti. To med drugim ilustrirajo tudi podatki o nizkem ustvarjenem dohodku v primerjavi z uporabljenimi sredstvi (v spodnji četrtini lestvice ZPS) in koeficient obračanja obratnih sredstev pri večini naročil, lahko ugotovimo, da se Litostroj še približuje sodobni razvojno intenzivni proizvodnji in da mu do nje manjka predvsem višji delež tržno in dohodkovno atraktivnih proizvodov, večji delež delavcev z visoko izobrazbo in visoko usposobljenih delavcev na tehnološko zahtevni strojni opremi v proizvodnji, celovita računalniška informacijska podpora pripravljalnih in proizvodnih procesov (v smeri CIM) in poslovnega procesa ter seveda sprotne dopolnitve važnejše strojne, merilne in druge opreme na ključnih mestih, potrebne za doseganje visoke kakovosti. Za trajno uspešno poslovanje oziroma pot v razvojno intenzivnost in višjo poslovno učinkovitost bodo zastavljene nekatere dolgoročne aktivnosti in ukrepi, izvajali pa bomo tudi selektivno razvojno in poslovno politiko. Le tako bo v Litostroju zagotovljeno ustrezno pomembno mesto v slovenski, jugoslovanski in tudi evropski industrijski strukturi.

Dolgoročnejši ukrepi in selektivna razvojna in poslovna politika v naslednjih 3 do 5 letih:

— **Zvišanje vrednosti prodaje** oziroma eksterne realizacije (in dohodka) na delavca, pri čemer se delež dodane vrednosti ne sme zmanjšati, ampak mora porasti. Tej rasti morajo biti v osnovi namenjena raziskovalno-razvojna dejavnost in naložbe v naslednjih letih. Današnjih 35.000 DM letne eksterne realizacije na delavca bo treba v petih letih dvigniti na okrog 50.000 DM na delavca. Pri tem bo potrebno pospešiti prodajo in razvoj proizvodnje v kooperaciji in prenesti nanjo tudi del danes neekonomične proizvodnje sestavnih delov in komponent v Litostroju. Zmanjševati oziroma eliminirati bo treba naročila majhne zahtevnosti in nizkih dodanih vrednosti, razširiti pa uporabo NC in CNC tehnologije in CAD-CAM ter zvišati izkoriščanje težkih strojev. V smislu višje vrednosti in kakovosti strojne opreme Litostroj že vodi in dela skupaj z drugimi delovnimi organizacijami v okviru SOZD ZPS na programu za boljše oskrbo, proizvodnjo in kooperacijo komponent za strojegradske. V kolikor že osvojeni proizvodni programi v Litostroju ne zadoščajo za povečan obseg prodaje, je v naslednjih letih potrebno razviti diverzificirane ali dodatno tržno zanimive programe. Postopoma bodo opuščena nekatera nezahtevna dela v administrativnih in proizvodnih delovnih procesih ter zmanjšano število delavcev na teh delovnih mestih.

— **Nadaljnja rast izvoza** in delno izboljšanje regionalne izvozne usmerjenosti, pri čemer je konvertibilni delež potrebno zvišati in vzdrževati na okrog 40% do 45% izvoza. To je nujno za ustvarjanje pogojev za tekočo oskrbo proizvodnje z izvoznimi komponentami in materiali ter za razvoj proizvodnje z visokim deležem znanja, ki praviloma terja tudi večjo mednarodno menjavo. Vsak proizvodni program (razen tistih, ki »vegetirajo« in se vanje ne vlagajo več znatnejša sredstva), posebej pa še novi, mora biti vsaj z manjšim deležem prisoten tudi na zahtevnih konvertibilnih trgih, in to zaradi živega stika z zahtevami teh kupcev ter proizvodno, kontrolno in informacijsko tehnologijo sodobne strojegradske. Dolgoročne operacije pa tudi skupna vlaganja doma in v tujini so tiste višje oblike sodelovanja, ki jih mora Litostroj po zgledu naših večjih proizvodnih sistemov širše uporabiti v svoji prodajni in razvojni strategiji. Tako regionalna širša usmerjenost v izvoz pa bo dolgoročno tudi najbolj zanesljivo zava-

rovala izvoz v SZ in druge dežele s klirinškega področja.

— **Izboljšanje kvalitete sredstev** s povečanjem lastnih virov. Do leta 1990 je treba doseči pokrivanje obratnih sredstev s trajnimi viri. Vsako leto v obdobju 1988—1990 bo odnos med sredstvi in trajnimi viri izboljšanje za 10%. Konec leta 1987 je namreč stopnja pokritosti 70 odstotna. Za kreditiranje prodaje opreme je skupno z drugimi članicami preko že dane pobude sozda ZPS potrebno doseči formiranje republiškega sklada za kreditiranje prodaje opreme na domačem trgu ali ustrezno drugo zadovoljivo rešitev v Sloveniji in Jugoslaviji. Doseči je potrebno ugodnejše pogoje za kreditiranje priprave izvoza.

Rigorozno je potrebno izvesti vrsto ukrepov za izboljšanje obračanja obratnih sredstev, od stalno nadzorovanega sistema materialnega poslovanja dalje.

— **Selectivna investicijska politika** bo v močno omejenih lastnih in tujih finančnih, dinarskih in deviznih virih morala izvesti najnujnejše dopolnitve proizvodne in merilne, razvojne ter računalniške opreme za nujno prestrukturiranje v proizvodnji in zagotavljanja kakovosti proizvodov. Uporabljeni bodo naslednji osnovni kriteriji za naložbe po proizvodnih programih: čim višji dohodek na delavca čim višji delež izvoza, posebej še konvertibilnega, visoka dodatna vrednost proizvodov, čim manjši oziroma povprečni (tovarniški) oz. konvertibilni devizni stroški.

— **Kadrovske sestave** bo moral ustrezati razvojno intenzivni in poslovni učinkovitosti industrijske organizacije strojegradske, in to v smeri izpolnjevanja vrzeli, ki jo je povzročil večji odhod strokovnih delavcev v letu 1987. Še naprej bomo izboljševali strukturo razvojno intenzivnih funkcij. V projekciji, proizvodnji in tehnologiji, razvoju, trženju ter permanentnem pridobivanju znanja vseh kategorij delavcev. Podvojiti je potrebno število vseh vrst pripravnikov.

— **Izboljšanje upravljanja delovne organizacije** z organiziranjem prodajno-razvojno-proizvodno zaokroženih programskih celot — tozdog in krepitvijo njihove samostojnosti, vključno s prevzemanjem celovitih poslovnih in razvojnih tveganj ter izvajanjem učinkovite koordinacije na ravni delovne organizacije. Ta koordinacija bo potrebna predvsem na skupnih finančnih, naložbenih, zunanje-trgovinskih, kadrovske in nekaterih drugih aktivnostih (informacijska infrastruktura, zagotavljanje kakovosti...), ki so potrebne za gospodarsko učinkovitost in razvojno ter drugo prilagodljivost Litostroja kot industrijskega sistema gospodarskemu in družbenemu okolju. Predvsem pa gre za strategijo razvoja in njeno uresničevanje, kot tudi za pravočasno saniranje šibkih procesov in enot.

— **Pospešena rast učinkovite informacijske podpore** za upravljanje poslovnih oziroma delovnih procesov na ravni tozdov in DO, ki jo terja konkurenčno poslovanje v mednarodni menjava, z vedno višjimi zahtevami po sprotnih podatkih o stanju in gibanju, in vedno dražji produkcijski faktorji (delo, delovna sredstva, kapital, znanje...), kot tudi spremljanje kakovosti poslovanja in doseženih učinkov gospodarjenja ter sprememb in gibanj v okolju. Povezani procesi tehnične (v smeri računalniško podprte integrirane proizvodnje CIM) in poslovne informatike bodo intenzivno razvijani ustrezno specifičnim pogojem proizvodnih programov ob zagotavljanju skupnih podatkovnih baz in hardverskih in softverskih osnov na ravni delovne organizacije.

— **Sodoben način poslovanja in komuniciranja z okoljem**, ki ga terja Litostroj kot dinamična in poslovno učinkovita industrijska organizacija. Z usposabljanjem in notranjim nadzorom bo potrebno zagotoviti sodoben stil komuniciranja s partnerji, finančnimi inštitucijami in drugimi gospodarskimi in družbenimi subjekti v okolju, kar pomeni hitro odzivanje na zahteve za ponudbe, spoštovanje vseh vrst rokov in sprejetih dogovorov ter korektno medsebojno obveščanje o poslovnih dogodkih. V osnovi gre za obvladovanje poslov in delovnega procesa ter sprotnost podatkov o poslovanju, pa tudi za večjo dinamičnost in prilagodljivost nastalim situacijam vodstvenih in tudi nižjih strokovnih in administrativnih delavcev.

Za navedene spremembe bo Litostroj v večji meri kot doslej angažiral tudi zunanje strokovne sile.

Dolgoročnejši ukrepi in izvajanje predstavljenega razvojne in poslovne politike so seveda odvisni tudi od veljavnih pogojev širšega gospodarskega okolja in spremenjajočega se ekonomskega instrumentarja. **Kot v dosedanjem razvoju, tako tudi v prihodnje ni mogoče predvideti njegovih pozitivnih ali negativnih vplivov v prihodnjih letih in v tem smislu bodo tudi navedeni predlogi in politika bolj ali manj uspešni.**

Špiralni ohišji malih turbin za ZDA (Foto: E. L.)

Kratkoročni ukrep št. 19

Program varčevanja

Pregled nad porabo različnih vrst energije ima v Litostroju TOZD IVET, ki je bil tudi zadolžen za pripravo predlogov za varčevanje z energijo, ki naj bi jih pri svojem delu upoštevali vsi tozdi in delovni skupnosti. Predlagani so le takšni ukrepi, ki so lahko učinkoviti v razmeroma kratkem času, ne pa tisti, s katerimi bi res odpravili razne tehnične pomankljivosti, a bi morali zanje vložiti precejšnja finančna sredstva, TOZD IVET, ki ima pregled nad porabo energije, bo opozarjal, kadar bodo porabe višje od optimalnih.

Med predlaganimi ukrepi so navedene predvsem takšne oblike varčevanja, ko posameznik z malo truda in brez škode prispeva k zmanjšanju režijskih stroškov naše delovne organizacije. Ob tem se moramo tudi zavedati, da je najdražja tista energija, ki v tehnološkem smislu ni potrebna, zaradi česar je nujno, da tehnologijo ponovno pretehtajo tehnološke potopke.

Električna energija

Mesečno porabimo približno 3 milijone kWh električne energije, pri čemer največji izdatek predstavlja poraba energije ob konicah (63%). Idealno bi bilo, če bi bila naša poraba enakomerna vseh 24 ur, kar pa je za individualno proizvodnjo, kot je naša in za katero je značilno neenakomerno obremenjevanje preko dneva ter dodatna odvisnost od letnega časa, skoraj nedosegljivo. Predvsem moramo večje potrošnike (25, 6 in 3 tonske električne peči ter BBC peč) krmiliti tako, da jih ob delovnih konicah (od 7. do 8,30 in od 11. do 12,30) ne vključujemo z nominalno ali celo maksimalno močjo. Potrebno jih je vključevati postopno do skupno dogovorjene konice (okvirno 10 MW).

Ostali ukrepi:

- razsvetljava naj se uporablja le, ko je upravičeno potrebna;
- električne stroje, kadar ne obratujejo, izklopimo;
- polnjenje termoakumulacijskih peči ob delovnih konicah in času višje tarife ni dovoljeno;
- kadar delajo v večjih halah in delavnicah le posamezni delavci, uporabljamo lokalno razsvetlavo;
- prepovedana je uporaba grelnih teles v prostorih s centralnim ogrevanjem.

Ogrevanje

Vse ogrevanje v naši delovni organizaciji (KEL in naša kurilnica) je urejeno tako, da ustreza zakonskim postopkom, ki se nanašajo na varčevanje z energijo — temperatura v prostorih naj bo 19°C (± 1°C), kadar se delovni prostori ne uporabljajo, pa jo je potrebno znižati za 5°C.

Dodatni varčevalni ukrepi:

- Določiti je potrebno delavce (delovne invalide), ki bodo skrbeli, da bodo mehanizirana vrata v delovni organizaciji odprta le nujno potreben čas. S tem bi pri-

hranili precej energije predvsem pri nižjih zunanjih temperaturah.

- Preprečiti moramo dodatno ograevanje, kadar so temperature prostorov v mejah predpisanih.

Zemeljski plin in tekoči kisik

Posebnih prihrankov pri potrošnji zemeljskega plina ni pričakovati. Uporabljamo ga za kurjenje sušilnih in žarilnih peči. Slednje so glavni porabnik in imajo izdelane tehnološke programe, ki zagotavljajo optimalni izkoristek porabljene energije. Paziti je potrebno le, da so peči polno založene. Glavni potrošnik kisika, ki se uporablja za upihovanje v elektro-obločne peči, za izgorevanje elementov taline in za mešanje, so metalurški obrati. Ker je upihovanje prepuščeno občutku posameznika predlagamo predvsem natančnejši strokovni pristop. Prihranek je lahko precejšen saj je kisik razmeroma drag (kilogram stane 590 dinarjev), mesečno pa ga potošimo 10 do 12 ton.

Voda

Letno potrošimo približno 550.000 m³. Glede na to, da imajo glavni tehnološki potrošniki lastne hladilne sisteme s cirkulacijo, predlagamo varčevanje pri osebni porabi:

- prhe naj bodo odprte le, kadar je to potrebno (poraba je visoko nad normativil),
- stalno nadomeščanje razpršilcev — s tem se poraba vode močno zmanjša.

Komprimiran zrak

V kompresorski postaji imamo nameščenih 6 kompresorjev. Za vzdrževanje tlaka v omrežju v času, ko ni bistvene porabe (razen ko zaradi malomarnosti ostanejo ventili odprti) pa zadostuje obratovanje enega samega kompresorja (ČKD s pogonskim motorjem 170 kW). Ugotovljeno je, da je tlak ob začetku obratovanja v ponedeljek dosežen hitro, ker služba vzdrževanja ob sobotah skrbi za zaprtost ventilov.

Varčevalni ukrepi:

- zapiranje ventilov po zaključeni porabi,
- sporočanje netesnosti ventilov službi vzdrževanja,
- pregled učinkovitosti uporabe komprimiranega zraka (7 barov) za kaljenje v jekločistilnici,
- premišljeno naročanje obratovanja kompresorske postaje ob prostih dneh — še posebej z drugo in tretjo izmeno,
- nabava vsaj dveh mobilnih kompresorjev, ki jih potrebujemo za nujna dela pri finalizaciji ob prostih dneh.

Transportna dejavnost:

Varčevalni ukrepi se nanašajo le na uporabo osebnih avtomobilov.

- Pooblaščenim podpisniki za naročanje avtomobilov naj jih naročajo z vso resnostjo in občutkom za varčevanje.
- Preprečevati moramo prevoze enega potnika na relacijah z odličnimi avtobusnimi zvezami — to je upravičeno le ob prevozu materiala.
- Zmanjšati moramo vožnje po Ljubljani, saj je povpraševanje takšno, kot da ne bi bil organiziran javni prevoz.
- Menimo, da je prevoz do letališča na Brniku upravičen le, če ima potnik večjo količino službene prtljage ali pa če je potnik pomemben posloven partner.
- Uskladitev naročanja avtomobilov znotraj TOZD/DS in celo služb (birojev), ki je pogosto do skrajnosti neusklajeno.
- Izposojanje zunanjih vozil (Kompas, Unis, Inex...) bomo organizirali le ob dodatnem soglasju vodstva delovne organizacije. (Upamo, da se TOZD/DS držijo dogovora, da je tovrstno naročanje dovoljeno le preko tozda IVET).

Navedeni varčevalni ukrepi so predvsem opozorila, ki kažejo, kje je varčevanje smiselno in možno. **Le če jih bomo v čimvečji meri upoštevali vsi,** bomo uspeli zmanjšati porabo energije ter režijske stroške in s tem prispevali k rentabilnejšemu poslovanju Litostroja.

(Pripravil T. Š.)

Obiskali so nas

Sredi januarja so Litostroj obiskali dekan, prodekani ter nekaj profesorjev ljubljanske fakultete za elektrotehniko, s katero Litostroj uspešno sodeluje že vrsto let. Ob štirideseti obletnici Litostroja so dobili priznanje za dolgoletno sodelovanje, tokrat pa so prišli na razgovor s predstavniki tozda IRRP ter na ogled naše proizvodnje — predvsem numerično krmiljenih strojev. (Foto: T. Š.)

AFORIZMI

• *Odgovore na nekatera vprašanja bomo morda še našli, odgovore na nekatere odgovore pa zelo težko.*

• *Dvignile so se cene, pa tudi ljudstvo.*
• *Bili so avantgarda — zdaj so samo garda.*

Finančna analiza obeh variant ne kaže, da bi bila za adaptacijo 14. polja z vsemi stroški, ki bi bili vezani na preselitve posameznih dejavnosti, potrebna bistveno nižja finančna sredstva. Pri tem pa varianta izgradnje nove hale ne blokira Litostroja v nadaljnjem razvoju, kar bi pri varianti s 14. poljem bila usodna posledica, ki je več ne bi mogli popraviti.

Za dokončanje investicije, to je za dokončanje peskarne in izgradnjo hale v omejenem obsegu z vsemi nujno potrebnimi instalacijami in žerjavi, pa za postavitev obeh strojev Schiess,

plačilo obveznosti do Metalne in carino bo po današnjih izračunih potrebnih še 13 milijard dinarjev. Ko je kolegij razpravljal o tem problemu, je sklenil, da se amortizacijska sredstva po planu za leta 1988 v največji meri uporabijo za dokončanje te investicije. Od našega poslovanja pa bo odvisno, ali bomo ta sredstva tudi ustvarili. Nedokončana investicija in z njo vezani načrti za razvoj Litostroja so zato tudi eden izmed vzrokov, ki nas silijo h kvalitetnejšim poslovnim rezultatom.

dipl. inž. Darinko Kolbl

IZ PREDSANACIJSKEGA PROGRAMA ZA DOKONČANJE PROIZVODNJE ENERGETSKE OPREME

Pri pregledu investicije 1. januarja 1988 bi po prvotnih načrtih za kompleten zaključek del pri tej investiciji potrebovali 5.160.083.990 din. Ker pa je to prevelik finančni zalogaj in je tudi rok dokončanja še zelo nejasen, smo se odločili za variantne oziroma kompromisne rešitve, ki so že navedene v članku.

INVESTICIJE V PROIZVODNJO PREOBLIKOVALNE OPREME

Proizvodni program preoblikovalne opreme se je v zadnjem času močno razširil. TOZD PPO je razvil družine fleksibilnih preoblikovalnih sistemov, za katere že prihajajo naročila, vendar so sedanje proizvodne zmogljivosti, ki zadoščajo za proizvodnjo 4800 ton opreme, premajhne.

Zato želi TOZD PPO z novo investicijo doseči proizvodnjo med 5500 in 6000 tonami, v prvi fazi te investicije pa bi se povečal in posodobil obstoječi oddelek Obdelave s sedanjih 2800 m² površine na 3600 m². V drugi fazi pa bi se zgradil nov objekt za montažno dejavnost s površino 3800 m².

Načrtovano povečanje proizvodnje temelji na že obstoječih kadrih v tovarni, povečanje vodstvenega in administrativnega kadra pa bo minimalno.

Predračunska vrednost investicije po investicijskem programu znaša: 2.347.700.000 din in 7.720.000 DM. Uvozni del investicije bo predvidoma pokrit z novim kreditom IFC v okviru ZPS.

Prejeli smo

Že 18. januarja smo prejeli pismo našega bralca, Litostrojčana M. G., ki pa smo ga na žalost pozabili uvrstiti v januarski časopis.

Naj bo torej objavljeno v februarskem časopisu, saj je še vedno aktualno, predvsem pa odraža skrb delavcev in njihovo zanimanje za to, kako se uresničujejo ukrepi, ki naj bi potegnili Litostroj iz krize.

Ker je pismo tako enostavno in dejansko kaže, da si Litostrojčani ne želimo reševati problemov le s stavkami in podobnim, ga objavljamo v celoti, naslavljamo pa ga predvsem na tovariša Šlandra in ostale vodilne delavce v naši tovarni:

Spoštovani!
Sem delavec Litostroja in sem skupaj z drugimi sodelavci 9. 12. 1987 sodeloval v štrajku. Pozneje sem v našem časopisu pozorno prebiral »kratkoročne ukrepe sanacije« tovariša Šlandra.
Prosim vas, da zaprosite tovariša Šlandra, naj v naslednji številki časopisa obvesti delavce, kako poteka izpolnjevanje tistih ukrepov, od točke do točke, kaj se je v tem mesecu naredilo na določenem področju! Menim, da je to tema, ki vse delavce najbolj zanima. Prav tak me zanima, kaj je z rešitvijo zahtev iz 1. in 3. točke, ki smo jih postavili v Cankarjevem domu.
Težko pričakujem naslednjo številko Litostrojčana. V upanju, da bo tovariš Šlander obvestil delavce o naših problemih, vas tovariško pozdravljamo!

M. G.

Kot uredništvo smo dolžni še dodatno pojasniti. Za januarski časopis smo imeli pripravljen članek, ki točno navaja razreševanje vseh točk iz kratkoročnega programa ukrepov, vendar smo ga umaknili iz časopisa zadnjih hip, ko smo prejeli članek tovariša Šlandra, ki se nanaša na predsanacijski program. Zato bomo zdaj skušali razreševanje točk prikazati, z drugimi konkretnejšimi programi in z bolj svežimi podatki. Upamo, da boste tudi s tem zadovoljni.

Uredništvo

(DO)PUSTNA?

KJER JE DIM, JE TUDI OGENJ

V zadnjem času pri nas in drugje veliko govorimo o uvoznem oddelku tozda Nabave, češ, da je v preteklosti in v zadnjem obdobju neustrezno posloval. Z dodatkom domišljije ljudje govorijo o astronautsko visokih številkah povzročenih škod, o poneverbah, nagradah in celo grabežu.

Vse te govorice so sedaj še nedokazane. Vemo le to, da so organi uprave javne varnosti v tozdu Nabava zaradi suma o neustreznem poslovanju pričeli s preiskavo. V zvezi s tem je bila 25. januarja priprta tovarišica Nada Stiljkovič, vodja uvoznega oddelka v Nabavi.

Preiskava bo pokazala ali je šlo v Nabavi res za neustrezno poslovanje in kdo je odgovoren za to, ali so to samo govorice. Več informacij o tem primeru bomo napisali, ko bo preiskava končana.

Uredništvo

• *V gospodarstvu nam cveti cvet, je, ki ne diši po dobrem.*
• *Ni nam treba prvorazrednih ljudi — mi smo brezrazredna družba.*
• *Vila je mnogo lepša na morju kot v pravljiči.* Milan Juičić

Investicija...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Glede na težko finančno stanje so bile analizirane variante, ki bi omogočile postavitev in začetek obratovanja obeh strojev, ne da bi bilo potrebno zgraditi prvotno načrtovan objekt v celoti.

Od mnogih idej sta na kraju ostali samo dve, ki sta po različnih vidikih nakazovali možno rešitev.

Po prvi varianti naj bi se izognili graditvi nove hale in bi oba stroja postavili v 14. polje objekta 005. Ta varianta bi zahtevala izredno obsežne prestavitve montažnih dejavnosti iz sedanjih prostorov v nove prostore. Tako bi se morala montaža žerjavov iz pločevine preseliti v prostore jeklo-livarne. Na tako izpraznjeni prostor v pločevinarni bi se morala preseliti montaža burbin in velikih črpalk. Za montažo manjših črpalk bi bilo potrebno poiskati nov prostor znotraj objekta 005. Ob že sedaj montiranih strojih v 14. polju bi namreč oba nova stroja zasedla skoraj ves prostor, ki je namenjen omenjenim montažnim dejavnostim. Vse te preselitve pa bi zahtevale tudi ustrezno usposobitev novih prostorov z montažnimi jamami, montažnimi ploščami in še vrsto drugih ureditev.

Pri vsem tem pa je osnovni problem adaptacija 14. polja. Sedanja nosilnost žerjavne proge v 14. polju — 2 x 25 Mp — je daleč pod tisto, ki jo za-

htevajo zmogljivosti obeh novih strojev. Strokovne ekspertize, ki so jih pripravili gradbeni strokovnjaki, kažejo, da naša zamisel, da bi obstoječo progo usposobili za večjo nosilnost, ni izvedljiva. Tak korak bi pomenil poseg v celotno konstrukcijo stavbe, katere statika je vezana na žerjavno progo. V času, ko se je stavba gradila, so veljali precej nižji predpisi glede potresne trdnosti. Vsak poseg v konstrukcijo stavbe pa bi zahteval, da jo v celoti uposobimo glede na danes veljavne predpise, kar je praktično neizvedljivo.

Tako ostaja samo še možnost, da znotraj hale zgradimo od konstrukcije hale povsem ločeno žerjavno progo, kar pa je itak majhen prostor zoži še bolj in tehnološke manipulacije ob strojih, kot so odlagalni prostori, zarisovanje, predmontaža, povsem onemogoči.

Zato je ob še ostalih razmislekih sprejemljiva samo varianta, naj se gradi nova hala, vendar etapno. Za začetek naj bi to bil del dolžine 80 m, kar bi bilo dovolj za postavitev obeh strojev. Hala naj bi bila opremljena z enim žerjavom 200 Mp in enim žerjavom 40 Mp. V tej etapi naj se opuste vsi načrti, ki za delovanje obeh strojev niso nujni. Tako bi odpadla tudi gradnja aneksa in bi se garderobe, sanitarije toplotna postaja morale urediti znotraj hale.

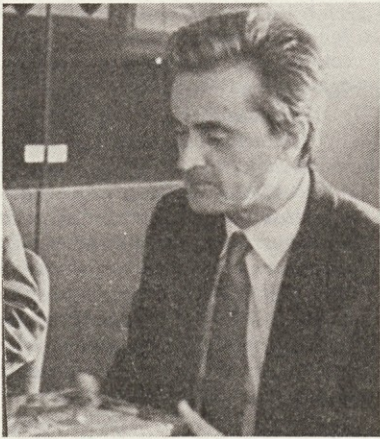

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov. Izdaja ga odbor za obveščanje pri delavskem svetu delovne organizacije. Uredniški odbor: predsednik Vukosav Živković in člani: Vjekoslav Jantol, ing. Mirko Čepuran, dipl. ing. Mira Šček, Slobodan Nikolić, prav. Janez Elikan, dipl. ing. Iztok Puhar, ing. Silvan Štokelj, prof. Duša Fischinger, dipl. prav. Du-bravka Krneta in odgov. urednik Karel Gornik, urednica novinarka Marijana Meglič, tehnična urednica Estera Lampič, novinar dipl.soc. Anton Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. — Tel. uredništva 558-341 (n.c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Pogovor z dolgoletnim komunistom Janezom Štrumbljem

Ugled si je treba zaslužiti

Moram reči, da je pravi užitek imeti takega sogovornika, kot je Janez Štrumbelj. Brez dlake na jeziku, pošteno in razmišljajoče se je pogovarjal o mnogih problemih, ki v sedanjem času pretresajo Zvezo komunistov in v veliki meri načenjajo njen ugled. Brez olepšav in publie je na enostaven način povedal to, kar misli večina pravih in poštenih komunistov in tudi ostalih somišljenikov. Čeprav bo mogoče vse skupaj zapisano preveč poenostavljeno, pogovor ni bil stereotipen in papirnat, saj je nudil mnogo iztočnic za razmišljanje, da mi ga bo uspelo takšnega predstaviti tudi vam, saj lahko le tovrsten način razmišljanja popelje našo partijo in našo družbo iz krize, v katero smo globoko zabredli.

»V partijo sem vstopil iz prepričanja, vendar sem zdaj pogosto razočaran«

Zakaj ste vstopili v Komunistično partijo?
»To ni bilo le naključje. Moj oče je bil že predvojni komunist, vsa družina pa je bila aktivno vključena v Osvobodilno fronto. Tako je bilo logično, da sem imel in imam takšno politično prepričanje. Pred sprejemom v članstvo sem aktivno sodeloval v mladinski organizaciji, predvsem v takratnem »Aktivu mladih proizvajalcev.«
Ko sem bil leta 1954 sprejet v vrste Komunistične partije, je to pomenilo veliko čast, pa tudi velike obveznosti in aktivnosti. KP je bila med vojno in po njej izredno cenjena in je imela velik ugled. Uspešno je izpeljala našo revolucijo in se ubranila Informbirijskega. Takrat tudi ni mogel vsak postati član — izkazati se je moral z delom in aktivnostmi. Najprej je bil kandidat za sprejem in šele nato sprejet v članstvo. To je bilo čisto nekaj drugega kot v obdobju 1960/70, ko se je v ZK sprejemalo kampanjsko in neselektivno.«

Zakaj si je ZK zapravila svoj ugled?
»V letih gospodarske reforme je prišel čas, ko bi se ZK morala obrniti vase in najti svojo vlogo. Ne bi smela toliko vpletati v gospodarske tokove in iskati ne vem kakšne nove poti demokracije. Ker to tokrat ni bilo uspešno rešeno, so se začele težave. Povojni revolucionarni zanos je počasi pešal in članstvo se je preveč ukvarjalo s samim seboj. Takrat bi bilo nujno potrebno poiskati nove metode in oblike dela v ZK in opredeliti njeno vlogo najnaprednejše subjektivne sile — vendar v novih razmerah in z novimi metodami. Če zdaj gledam nazaj, sem prepričan, da se je ZK že tedaj preveč počasi prilagajala spremembam. Skladno s spremembami razmer v Jugoslaviji in svetu, z gospodarskim in tehnološkim razvojem bi se morale spreminjati tudi metode delovanja ZK, pa se niso. Lahko rečem da je ZK veliko vlogo odigrala tudi v uvajanju samoupravljanja, kar je bil velik napredek. Vendar pa se je to kmalu začelo izvajati vse preveč dogmatsko in ločeno od ekonomskih in političnih sprememb.

Vsi opažamo v zadnjem času velik padec ugleda komunistov. V preteklosti je bila ZK tista, ki je vodila najnaprednejšo politiko, veliko napak pa je storila, da je pristajala, da sprejme nase tudi vse napake na gospodarskem in političnem področju. Tega ne bi smela dovoliti. Njen ugled pa je začel padati tudi zaradi moralnih napak posameznih članov, ki so čisto na vrhu jugoslovanskega političnega in gospodarskega vodstva, ki delajo Jugoslaviji gospodarsko in politično škodo. Posamezniki pa radi to posplošujejo, še posebej zato, ker so to ljudje, ki smo jim zaupali in jih spoštovali. Zato morajo zares oditi iz članstva vsi tisti, ki nimajo moralnih kvalitete, da bi lik komunista postal spet tak, kakršnega si vsi predstavljamo.

Seveda obstajajo tudi za takšne odklone razlogi. Osnovni je v prevelikem državno-planskem administriranju, ki obenem daje posameznikom preveč nekontrolirane moči in možnosti za neupoštevanje zakonitosti. Močno se veča tudi socialna diferenciacija. Osnovno načelo, da naj bo človek skromen in delaven, se je izničilo. To pa prinaša s seboj razvoj.«

Ali obstajajo poti, da si ZK povrne svoj ugled?

»Zares je sedanja slika zelo pesimistična, vendar mislim, da so rešitve. Ne v večstrankarskem sistemu, temveč v samoupravnem sistemu, ki dopušča boj argumentiranih mnenj. To bi moralo potekati prek SZDL, ki bi morala biti res široka organizacija in naj bi združevala vsa mnenja. Mislim, da je v Sloveniji to možno, saj smo politično dovolj zreli in osveščeni. Razmišljanje v tej smeri pomeni prelomnico v delovanju ZK, saj lahko v našem prostoru že opažamo, da ZK počasi spet pridobiva na ugledu. To je tudi način, da pridemo iz moralne krize. ZK si lahko pridobi pravo mesto s tem, da se odreče vpletanju v strokovno-gospodarske tokove, odgovorno pa se moramo obnašati vsi,

ne le člani ZK. Vsak mora videti svoje mesto in naloge in jih odgovorno opravljati.

Rad bi omenil še nacionalizem, o katerem zadnja leta toliko govorimo. Dejstvo je, da nacionalizma v ljudeh ni — to je močno spolitizirano in je tudi posledica nepravlega informiranja. Spori med mnenji in stališči republik in pokrajin pa so pogojeni z različnim razvojem posameznih delov Jugoslavije in so po tej plati tudi logični. Vendar pa si je tudi tu ZK preveč lastila vlogo razsodnika, predvsem v tem, kaj naj bo razvito in kaj ne. To bi morala prepustiti razvoju in ekonomskih možnostim republik in pokrajin in slika bi bila zdaj verjetno precej drugačna.«

Kakšna je vloga ZK v naši tovarni?

»Dolgo sem že član ZK v naši tovarni. Imeli smo vrsto oblik delovanja in smo se ukvarjali s politiko in gospodarjenjem. Mislim, da tudi pri nas ni nič drugače kot drugod v Jugoslaviji — vsak bolj zastopa svoje interese, se pravi interese svojega tozda, kot interese tovarne. Dostikrat se mi zdi, da tudi diskusije in razprave na sestankih niso najbolj iskrene, ker na koncu še vedno prevlada ožji interes nad širšim, skupnim. Komunisti ali nekomunisti na foramskih sestankih dobijo svoje soglasje, potem pa se obnašajo drugače.

Tudi v Litostroju bo ZK morala odigrati drugačno vlogo. Člani bomo morali v posameznih organih zares nastopati kot komunisti, saj se namreč marsikaj izkaže, da člani nečejo videti svoje vloge in širine problematike. Glede na vso sedanjo problematiko v Litostroju pa je jasno, da brez boljše kvalitete, več znanja in brez hitrejšega prilagajanja sprememb ne bomo prišli iz težav. Naučiti se moramo, da prepustimo gospodarstvenikom vodenje gospodarstva, ZK pa se bo borila, da bodo pogoji gospodarjenja boljši. Opustiti mora ukvarjanje z izključno kratkoročnimi rešitvami, imeti mora izdelan jasn koncept razvoja gospodarstva in se boriti, da se bo ta politika izvajala. Člani ZK pa morajo Zvezi komunistov odgovarjati za izvajanje. To je sicer težko doseči, ni pa nemogoče.«

Kaj pa mladi — kje je njihova vloga v sedanjem sistemu in ZK?

»Mladi vedno bolj pripadajo mladinski organizaciji in tam iščejo svojo vlogo. V ZK nečejo vstopati, ker je načet njen ugled, verjetno pa tudi ne vedo, kaj bi lahko v njej sploh delali. Tudi mladinska organizacija je dolga leta delala foramsko in v mladih ni imela prave podpore, vendar se v zadnjem času v ZSM marsikaj spreminja. Zaradi vseh težav — gospodarskih in političnih — je postala mladina apolična in apatična od vsega. Mi venomer poudarjamo samo težave in slabosti, mladina pa rabi perspektive. Zato bi ji morali dati vizijske perspektive, za katero bi se splašalo boriti. In če bomo člani ZK znali te perspektive tudi poiskati in jih prikazati, bomo mladini tudi odprli in pokazali poti, za katere se je treba boriti. Zato mora Zveza komunistov znati prisluhniti mladim in jim pomagati reševati probleme.

Vendar pa to niso le problemi mladine, ampak tudi delavcev. Tudi delavci vse manj vstopajo v članstvo ZK in ob vseh parolah in samoupravnih publicah, ko govorimo »za delavce«, je njihov položaj v proizvodnji vedno težji. Vsa bremena vedno bolj padajo nanje in od njih zahtevamo tudi rešitve. Rešitve pa ležijo v naši osveščenosti in sposobnosti spopasti se z zakonitostmi razvoja in napredka.«

Takšna so razmišljanja tovariša Štrumblija — jasna in nedvoumna.

Smo učeča se družba. Posmehujemo se izrazu »učiti se na napakah« in se nič ne naučimo. Mogoče pa nas bo sedanja situacija vendarle izučila in nas pripravila do tega, da bomo prepustili strokovna vprašanja strokovnjakom, družbena in politična pa družbi in »porabnikom« politike. In vloga Zveze komunistov pri tem je jasna.

M. M.

Zakon o vojaški obveznosti

Pogosto se postavlja vprašanje, kaj je zakon o vojaški obveznosti, kaj je treba uresničevati iz zakona in podobno. Na to vprašanje bom skušal podati nekaj osnovnih podatkov.

Nov zakon o vojaški obveznosti je sprejela Skupščina SFRJ na seji Zveznega zbora dne 27. novembra 1985 na podlagi 315. člana ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije in vsebuje 91 členov.

Kaj vsebuje zakon o vojaški obveznosti?

Vojaška obveznost je sestavni del pravic in dolžnosti državljanov Socialistične federativne republike Jugoslavije do obrambe države, ohranitve njene svobode, suverenosti, teritorialne neokrnjenosti in z ustavo SFRJ določene družbene ureditve.

Z izvrševanjem vojaške obveznosti se državljani SFRJ pripravljajo, usposabljaajo in organizirajo za izvajanje oboroženega boja, opravljanje drugih dolžnosti v oboroženih silah SFRJ in za udeležbo pri drugih oblikah splošnega ljudskega odpora proti sovražniku v primeru agresije ali druge nevarnosti za državo. Vojaško obveznost izvršujejo pod pogoji, predpisanimi v tem zakonu v miru in vojni vsi državljani SFRJ, ki imajo splošno delovno zmožnost. Za uresničevanje vojaške obveznosti pa odgovarjajo in skrbijo organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, druge samoupravne organizacije in skupnosti, družbenopolitične in družbene organizacije, družbenopolitične skupnosti in njihovi organi.

Zakon o vojaški obveznosti obsega: naborno obveznost, obveznost služenja vojaškega roka in obveznosti služenja v rezervni sestavi. Naborna obveznost obsega dolžnost priti po splošnem ali posamičnem pozivu na nabor ter izvrševati predpise in ukaze pristojnih organov. Naborna obveznost nastane na začetku koledarskega leta, v katerem državljan SFRJ dopolni 17 let in traja, dokler ne nastopi konec služenja vojaškega roka oziroma do prevedbe v rezervno sestavo, če je obveznik služenje vojaškega roka uredil kako drugače. Med naborno obveznostjo se ugotovi, ali je oseba sposobna za vojaško službo, ali omejeno sposobna, ali začasno nesposobna, ali nesposobna za vojaško službo.

Nabor se opravi v koledarskem letu, v katerem nabornik dopolni 18 let. Nabornik pa lahko gre na nabor, če to sam zahteva, v koledarskem letu, v katerem dopolni 17 let. Nabornik, ki je ocenjen kot začasno nesposoben za vojaško službo, mora prihajati znova na nabore do konca koledarskega leta, v katerem dopolni 27 let. Po tem letu starosti se oceni kot nesposoben za vojaško službo.

OBVEZNOST SLUŽITI VOJAŠKI ROK

Služenje vojaškega roka traja 12 mesecev. Na služenje vojaškega roka se pošljejo naborniki, ki so ocenjeni kot sposobni ali omejeno sposobni za vojaško službo, praviloma v koledarskem letu, v katerem dopolni 19 let. Nabornik, ki v tem letu ni končal srednje usmerjenega izobraževanja ali druge srednje šole, ki jo obiskuje, se pošlje na služenje vojaškega roka, ko to šolo konča, vendar najpozneje do konca koledarskega leta, v katerem dopolni 21 let.

Nabornik, ki je vpisan na fakulteto oziroma na drugo visoko ali višjo šolo v SFRJ, se pošlje na služenje vojaškega roka v koledarskem letu, v katerem je končal srednjo šolo, če je dopolnil 18 let. Nabornik, ki sem prosi, da bi bil poslan na služenje vojaškega roka, se pošlje v treh mesecih po vložitvi prošnje, če je v tem letu dopolnil 18 let.

Na služenje vojaškega roka se ne pošlje: a) nabornik, ki je pravnomočno obsojen na kazen mladoletniškega zapora, dokler kazen ne preste ali je pogojno odpuščen; b) nabornik, zoper katerega je uveden varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in dokler traja ta ukrep, in podobno.

Služenja vojaškega roka pa je oproščena oseba, ki je ocenjena kot nesposoben za vojaško službo, tisti, ki pridobi državljanstvo z naturalizacijo ali na podlagi mednarodnih pogodb, če je v državi, katere državljan je bil, odslužil vojaški rok oziroma če je dopolnil 27 let starosti, tisti, ki je dobil status aktivne vojaške osebe, in tisti, ki je končal šolo za notranje zadeve.

OBVEZNOST SLUŽITI V REZERVNI SESTAVI

Obveznost služiti v rezervni sestavi oboroženih sil velja za vojaške obveznike, ki so odslužili vojaški rok, ali ki so po tem zakonu drugače uredili obveznost vojaškega roka.

Obveznost služiti v rezervni sestavi nastane za moške od dneva odpustitve s služenja vojaškega roka oziroma od dneva, ko je bila obveznost služiti vojaški rok urejena kako drugače, in traja do konca koledarskega roka, v katerem vojaški obveznik dopolni 60 let starosti.

Obveznost služiti v rezervni sestavi oboroženih sil se izvršuje z udeležbo obveznikov na vojaških vajah, tečajih in drugih

oblikah usposabljanja. Osebe v rezervni sestavi so lahko klicane na vojaške vaje do dopolnjenega 55. leta starosti.

Oseba v rezervni sestavi je lahko v posameznem letu poklicana na orožne vaje največ za dva meseca.

Osebi v rezervni sestavi se lahko na lastno prošnjo odložijo orožne vaje iz naslednjih razlogov:

— če je bolna — do naslednjega vpoklica po okrevanju,

— če je iz njenega gospodinjstva hkrati vpoklicanih na orožne vaje več članov,

— če ima v času orožnih vaj izpite in če zaradi odhoda na orožne vaje ne bi mogla končati šolskega leta,

— če bi zaradi smrti ali hude bolezni ali velike nesreče prišlo gospodinjstvo v velike težave,

— če je bil tik pred odhodom ali med odhodom na orožne vaje v družini ali gospodinjstvu smrtni primer,

— če je v kraju, kjer prebiva oseba nalezljiva bolezen,

— orožne vaje se lahko tudi odložijo (izjemoma) zaradi neodložljivih službenih potreb, seveda če to zahteva delovna organizacija. V tem primeru je potrebno osem dni po prejemu vpoklica vložiti vlogo z vsemi ustreznimi dokumenti.

POTOVANJE V TUJINO IN BIVANJE VOJAŠKIH OBVEZNIKOV V TUJINI

Oseba v rezervni sestavi sme potovati v tujino in tam začasno bivati, če ni kakšne izmed naslednjih oriv:

— da ji je bil vročen poziv za vojaško službo,

— da je zoper njo uveden kazenski postopek zaradi kaznivga dejanja,

— da ima vojni razpored, katerega je določil zvezni sekretariat.

Nabornik ali oseba v rezervni sestavi, ki sta odpovala v tujino za stalno ali začasno za več kot eno leto, se morata priglasiti diplomatskemu predstavništvu tudi zaradi vpisa v vojaško evidenco v roku, določenim v potnih listinah državljanov SFRJ.

POZIVANJE IN EVIDENCA VOJAŠKIH OBVEZNIKOV

Vojaški obveznik, ki ga pristojni organ pokliče v zvezi z izvrševanjem vojaške obveznosti, se mora priglasiti določenemu organu v kraju in času, ki sta navedena v posamičnem ali splošnem pozivu. V naši delovni organizaciji Litostroj, kjer imamo službo za Splošno ljudsko obrambo, pa se delavec z vpoklicem javi pri vojaškem referentu, glede zadev, ki so označene na vpoklicu. Skupno se rešujejo tiste zadeve, ki se lahko, za konkretne zadeve pa se nepoti posameznega delavca k pristojnemu organu — sekretariatu za ljudsko obrambo. Posamični poziv se pošlje vojaškemu obvezniku najpozneje 30 dni pred dnevom, ki je določen za začetek obveznosti, zaradi katere je vpoklican (razen za mobilizacijo ali poskusno mobilizacijo).

Če se vojaški obveznik ne odzove pozivu in ne opravič svojega izostanka, lahko izda organ, ki ga je poklical, nalog za njegovo prisilno privedbo.

Oseba, ki je poklicana v zvezi z izvršitvijo vojaške obveznosti, ima pravico do povračila stroškov za prevoz z javnimi sredstvi. Prav tako ima oseba, ki je vpoklicana

Prosim za odgovor

Lahko bi iskala odgovor na vprašanje pri pristojni službi, vendar ga postavljam javno: v premislek in obravnavo vsem. Bruto listki skoraj praviloma izzovejo hudo kri, še posebej, če je plača nizka, stroški in inflacija pa visoki. Vendar tokrat ne gre zgolj za nizek osebnidohodek, ki ga namenoma imenujem plača, gre bolj za to, koliko so oškodovani delavci že s tem, če izkoristijo svoj prislužen in z zakonom določen dopust. Za primer naj navedem plačo v višini 43 starih milijonov. Pet dni dopusta v januarju pomeni tri milijone manjšo plačo! Vsi vemo, da se v bolniški stalež ne sploča iti — že po finančni plati ne, vendar bi isto lahko rekli tudi za dopust. Po mojem mnenju je zares nedopustno, da si denarno oškodovani tudi pri dopustu, posebno ker to niso več zanemarljivo majhne vsote.

Kdaj bomo končno spremenili naše pravilnike o nagrajevanju, da nam bodo v korist in ne le v škodo in slabo voljo?

M.

na orožne vaje, pravico do nadomestila (refundacijo) osebnega dohodka in sicer v dveh oblikah:

Oseba, katere ima vojaški razpored v oborožene sile (JLA) in je na orožnih vajah do 48 ur, nima pravice do nadomestila osebnega dohodka.

V zvezi z navedenim zakonom o orožnih vajah je delavski svet TOZD/DS sprejel naslednji sklep:

Ker je po Zakonu o vojaški obveznosti delovna organizacija dolžna delavcu, ki je na orožnih vajah do enega delovnega dne v enem letu oziroma do dveh delovnih dneih (48 ur) v dveh letih, s prerazporeditvijo delovnega časa le-temu zagotoviti, da nadoknadi manjkajoče ure.

Na podlagi obrazložitve Zakona o vojaški obveznosti je delavski svet TOZD/DS sprejel sklep, da se delavcu odobri opravičena odsotnost z dela z nadomestilom osebnega dohodka s pogojem, da vojaški obveznik-delavec dostavi potrjeno potrdilo o udeležbi na vajah.

Prav tako je na podlagi navodil o nadomestilu za osebni dohodek v času orožnih vaj pristojna vojna pošta dolžna vojaškemu obvezniku priznati čas, ki je potreben, da pride do kraja stalnega ali začasnega prebivališča do svoje enote, ter čas, ki je potreben, da se vrne v kraj stalnega ali začasnega prebivališča. Vojaškemu obvezniku, ki ima vojni razpored za enoto teritorialne obrambe, pa se prizna za nadomestilo osebnega dohodka vsak dan, ki ga je prebil na orožnih vajah. To pa je pogojeno s predpostavko, da je organizacija združenega dela podpisnik samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za potrebe SLO in DS. ZPS TZ Litostroj je podpisnik omenjenega samoupravnega sporazuma.

O vojaških obveznikih se vodi vojaška evidenca. Vojaški obvezniki se vodijo v vojaški evidenci po njihovem stalnem prebivališču. Vojaški obvezniki, ki so v delovnem razmerju za nedoločen čas na območju druge družbenopolitične skupnosti, v kateri nimajo stalnega prebivališča, pa po kraju, v katerem so v delovnem razmerju za nedoločen čas, če so v tem kraju prijavili začasno prebivališče. Peno-stavljeno to pomeni za naše delavce: Vsi delavci, ki so zaposleni v naši DO in so iz drugih republik in avtonomnih pokrajin ter so v delovnem razmerju za nedoločen čas in imajo začasno civilno prijavo, so dolžni, da se za stalno vojaško prijavi pri Mestnem sekretariatu za ljudsko obrambo. Delno se to že izvaja, nastajajo pa tudi težave oziroma izkikanje posameznih delavcev. Nabornik ali oseba v rezervni sestavi mora v osmih dneh po nastanku spremembe pristojnemu organu družbenopolitične skupnosti (sekretariatu za ljudsko obrambo), prijaviti v vojaško evidenco:

— očitno spremembo zdravstvenega stanja, ki je pomembna za sposobnost za vojaško službo,

— pridobitev šolskih in strokovnih kvalifikacij,

— sklenitev in prenehanje delovnega razmerja,

— spremembo stanovanja,

— spremembo stalnega prebivališča,

— izgubo vojaške knjižice.

Oseba v rezervni sestavi mora pred odhodom na delu v tujino, daljšim od 40 dni, v roku 8 dni to prijaviti pristojnemu sekretariatu za ljudsko obrambo (kjer je v stalni vojaški evidenci). V roku 8 dni mora prijaviti tudi začasno odsotnost daljšo od 40 dni.

V roku 8 dni mora oseba v rezervni sestavi prijaviti vrnitev v kraj stalnega prebivališča.

V zvezi z odhodom na delo v tujino ali v kak drug kraj Jugoslavije poudarjamo predvsem naslednje:

Delavec, katerega pošilja tozda na delo v tujino ali na teren po Jugoslaviji za več kot 40 dni, se mora obvezno z vojaško knjižico javiti vojaškemu referentu delovne organizacije. Naša služba nato uredi in preskrbi ustrezna potrdila in druge dokumente. Prav tako se mora delavec po vrnitvi iz tujine ali dela v Jugoslaviji v roku 8 dni javiti vojaškemu referentu DO zaradi nadaljnjega postopka. S tem, da se delavec javi naši službi, se olajša urejanje dokumentov samemu delavcu, s tem pa si zmanjšuje tudi možnost sankcij.

Zaradi neizvajanje nabornih zadev, vojaških dolžnosti oseb v rezervni sestavi so predvidene sorazmerno velike denarne kazni. Navedel bom le nekaj primerov:

a) z denarno kaznijo od 10.000 do 100.000 se kaznuje za prekršek nabornik ali oseba v rezervni sestavi, če se na posamičen ali splošen poziv ne odzove pristojnemu organu,

b) z denarno kaznijo od 5.000 do 50.000 se kaznuje oseba, če ne javi pristojnemu organu svojih sprememb, kot je naslov stanovanja in podobno,

c) delovna organizacija in odgovorna oseba sta lahko kaznovani z visoko denarno kaznijo, če zataji kak podatek.

(O pravicah in dolžnostih na področju LO pa prihodnjič)

V. Štruklec

Predstavljamo vam najboljšega športnika-rekreativca v Litostroju

Jekleni Jože

Tisti Litostrojčani, ki se vsaj malo zanimajo za šport in rekreacijo, poznajo Jožeta Roglja, kadrovika v kadrovsko splošnem sektorju, saj ne mine mesec da se njegovo ime ne pojavi v dnevnem tisku, na radiju ali televiziji. In kaj je tisto, kar Jože dela tako slavnega? Trdim, da je to njegova volja, predvsem pa trdo delo — trening in jeklene mišice, ki so ga popeljale na častno mesto med prve rekreativce-športnike v Sloveniji. Jože »pobira« pokale, medalje in druga priznanja v smučarskem teku, teku, kolesarjenju in na triatlonih. Iz povedanega ni težko zaključiti, da je Jože vsestranski športnik.

Danes ni lahko biti kadrovik v tako veliki tovarni, kot je Litostroj. Zadnje čase je veliko več dela z delavci, ki nas zapuščajo, kot z zaposlovanjem nove delovne sile. Jožeta nismo motili na delovnem mestu, temveč smo ga obiskali na domu in mu postavili nekaj vprašanj o njegovem vsakdanjem delu v Litostroju, predvsem pa o njegovih športnih dosežkih.

Jože, prosim, da Litostrojčanom poveš najprej nekaj življenjepisnih podatkov, nato pa še nekaj o tvojem predlitostrojskem obdobju.

»Septembra 83 sem se kot pripravnik zaposlil v naši DO, potem ko sem s študijem ob delu končal študij za organizatorja dela na visoki šoli za organizacijo dela v Kranju. Pred tem sem opravljal mnoge druge poklice. Moram priznati, da živim in delam od nekdanjega aktivno. Štiri leta sem igral in prepeval pri narodnozabavnem ansamblu, tri leta pa sem pel v Partizanskem pevskem zboru, ob tem pa z veseljem obiskoval gledališče, opero, tu in tam zaigral na kitaro ali orglice v družbi in prebral še kakšno knjigo. V veliko veselje mi je tudi ples. Športne plesse sem »treniral« dobro leto in pol pri KUD »Tine Rožanc« in redno plesal v festivalni dvorani.

V družbenopolitično življenje sem se vključil pred 12 leti in imam tudi zdaj nekaj funkcij. Za šport mi je ob vseh naštetih aktivnostih ostalo zelo malo časa, ker je bilo potrebno doma, na kmetiji v okolici Mokronoga, materi pomagati ob koncu tedna.

Zadnja tri leta (imam jih skoraj 35) pa sem se preusmeril in športu posvečam večino prostega časa. Ni mi žal. Predvsem se moram za »preobrat« zahvaliti sodelavcem-športnikom, zdaj prijateljem, ki so me popeljali v svet športnih užžitkov. Veliko so mi pomagali s svojimi izkušnjami in vesel sem, da se tudi oni kot seveda drugi sodelavci veselijo mojih uspehov.

Jože, kako ocenjuješ trenutno situacijo v tovarni kot kadrovik in kaj bi svetoval odgovornim, da bi se kadrovska politika zboljšala?

»Za izboljšanje splošne situacije (ne samo kadrovske), do katere nismo prišli le po svoji krivdi, je bilo že veliko napisanega a malo uresničenega. Dogovorjeno (tudi najnovejši ukrepi) mora zaživeti takoj in vsi se moramo aktivno in to z največjo osebno odgovornostjo in disciplino vključiti v produktivno delo. Seveda brez reorganizacije novih proizvodnih programov, fleksibilnosti, verjetno ne bo šlo. Enako pomembno pa je, da že danes začnemo z ustreznim nagrajevanjem motivirati vse zaposlene za večjo produktivnost, ločiti delavce od nedelavcev, kvalitetno od ne-kvalitetnega dela... Prioritetna naloga je tudi obdržati ključne strokovne kadre, ki nas množično zapuščajo, in pritegniti nove, ustvarjalne. Vsak delavec mora videti svoj prispevek v skupnem proizvodu in tudi dohodek, ki ga bo za to dobil. Dovolj sredstev mora biti tudi za dodatno izobraževanje, brez katerega ne vidim litostroj-

skega in splošnega prehoda v postindustrijsko družbo 21. stoletja...«

Kdaj si se začel rekreirati, kje si našel dovolj energije in katere športe si gojil?

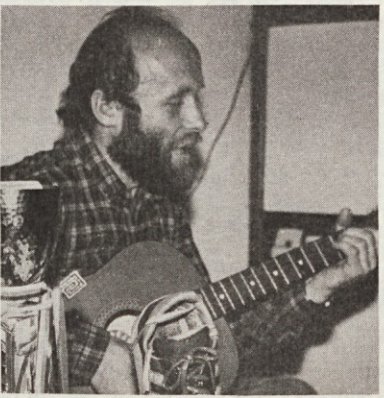

Jože z jeklenimi prijatelji na strehi Slovenije

Do Špana pripelje vedno prvi (nazaj pa med zadnjimi)

»Omenil sem že, da pred leti za šport ni bilo časa, vendar sem se že takrat občasno nesistematično rekreiral. Splet okoliščin po prehodu v Litostroj, ko sem spoznal nekaj športnikov-prijateljev, ki so me korak za korakom vedno bolj »vlekli« v rekreativne vrste je vzrok, da sem dobil izredno veselje do športa. Eden od vzrokov, da ustvarjamo, je prav gotovo tudi »klapa« prijateljev, s katerimi ob športu (pa tudi drugje) preživimo skupaj prenekatero uro. Če v uvodu si našel panoge, ki so mi bile blizu, vendar naj povem še sam: tek, še posebno gorati tek, smučarski tek, kolesarjenje, alpsko smučanje, deskanje, drsanje in občasno še plavanje in planinarstvo.«

Za rekreacijo od rekreacije — prime kitaro v roke

Jože, koliko je resnice v tem, da treniraš tudi trikrat na dan: in povej še kaj več o trajanju in intenzivnosti treninga.

»Verjetno je to še iz časov, ko je imel dan 72 ur. Lahko samo rečem, da prave formule, ki bi veljale za vse, ni. Minimalno je potrebno za dobro pripravljenost vsaj vsak drugi dan aktivno trenirati vsaj uro, tu in tam pa je treba intenzivnost tudi povečati. Seveda je potrebno pred tekmo formo izpopolniti in vaditi tudi vsak dan. Pred tekmo je potrebno nekaj dni aktivno počivati, trening pred tem pa je odvisen od ambicij, razpoloženja in nenazadnje tudi od vremenskih razmer. Moram reči, da sem samodiscipliniran, da imam veliko volje in da se zavestno večkrat odrečem drugim stvarim, saj ni nič podarjenega, za vsak tekmovalni uspeh je potrebno preliti veliko znoja. Na srečo imam tudi dobre fizične preddispozicije, ne kadim in na splošno živim zdravo športno življenje.«

Tvoji največji uspehi. Katerega uspeha si najbolj vesel in kakšni so tvoji načrti?

»Veselim se predvsem tekmovalnih uspehov, ki jih dosem s svojimi prijatelji in katere tudi skupaj proslavimo. Najbolj se veselim uspehov na tekmovanjih, kjer je potrebno pokazati, da si kompleten športnik in kjer na cilju večino največjih konkurentov pustiš za seboj. Ponosen sem na tretje mesto na lanskotnem triatlonu jeklenih v Bohinju, prvega mesta v teku na smučeh med slovenskimi rekreativci, cele zbirke kolesarskih medalj in pokala za tretje mesto iz Vršiča. V lanskem letu mi je v spominu še prvo mesto na gorskem teku na Šmarno goro, kjer sem se obema konkurentoma, ki sta me »pičila« na triatlonu, oddolžil. Seveda ne mislim s tekmovanji prekiniti, vendar si bom naredil bolj funkcionalen načrt tekmovanj, ki se jih bom udeležil, in potem tudi trening načrtoval bolj smotno.«

Tvoja ocena športne aktivnosti v Litostroju in tvoji pogledi na prihodnost rekreacije v Litostroju na širšem področju.

»Mislim, da smo glede na obseg in kvaliteto vseh aktivnosti v Litostroju relativno na visoki ravni, tako glede na ZPS kot tudi v občinskih merilih, kar kažejo tudi rezultati in množičnost, ki pa tudi pri nas še ni zaživila v pravi meri. Odgovorni delavci, katerih glavna naloga je, da spodbujajo množičnost, bi morali uvesti nove akcije, ki bi animirale večje število delavcev in jim dokazali, da je športna aktivnost zdrava tako v fizičnem kot tudi psihičnem smislu. Seveda pa je potrebno tako v tovarni kot tudi drugje za rekreacijo nameniti več sredstev in jih prav usmeriti. Združeno delo mora priti do spoznanja, da samo fizično in psihično zdravi ljudje lahko premostijo nastale težave. Trenutek za povečanje sredstev seveda ni primeren, zato bo verjetno bolj kot kdaj prišlo do maksimalnega samofinanciranja, kar pa je »skregano« z mislijo o množičnosti.«

Jože, zaupaj še eno skrivnost vsem tistim, ki bi se radi rekreirali a ne dobijo vedno »dovolilnice« doma. Kakšne izgovore uporabljaš?

»Lahko rečem, da je za preznajene obleke in porabljen čas potrebno razumevanje tudi doma. S pametnim pristopom se najde kompromis; nenazadnje je za partnerja še vedno bolje, da se sprehajaš po Šmarni gori, kot da visiš v gostilni... Svoje aktivnosti združim z družinskimi izleti in z izleti s prijatelji, tako da sta obe strani zadovoljni.«

Vsem ljubiteljem rekreacije na koncu zaupam, da ima Jože svetlo rjavega »hrošča« letnik 53 in ne bodite presenečeni, če boste ta avto srečevali na vseh rekreacijskih točkah ob vsakem vremenu pa tudi ob nemogočih urah, saj, kot je Jože že izjavil, v športu ni nič podarjenega. Če Jožeta uspete tudi na treningu ujeti, potem vam zagotavljam, da vam bo povedal še veliko zanimivega; mogoče tudi kakšen skrit »recept« za uspeh.

Jožetu želimo v imenu litostrojskih rekreativcev še veliko športnih užžitkov in uspehov.

Milan Svetelj

Ugodno

RESTAVRACIJA LITOSTROJ

Vam nudi svoje kapacitete v našem reprezentančnem salonu za pogostitev večjih skupin, tudi poročna kosila ali večerje ob sobotah ali v popoldanskem času.

Postreženi boste lepše, boljše in še ceneje kot drugje.

Izvrstna kuhinja je porok, da boste zadovoljni.

Vse informacije lahko dobite v vodstvu restavracije, Djakovičeva 36, tel. (061) 559 141, int. 1051, kjer se lahko tudi osebno dogovorite.

Karto plačš, potem pa stojiš v vrsti!

Šola smučanja na Soriški planini

V času šolskih počitnic je smučarska sekcija Litostroj v sodelovanju Počitniški domovi in izletništvo, TOZD ZSE, organizirala šolo smučanja za delavce Litostroja in njihove družinske člane. Po pregledu uradnih prijav za šolo se je pokazalo, da zadostuje po en učitelj smučanja za prvo in drugo izmeno, praksa pa je pokazala drugače. V prvi izmeni smo imeli 8 tečajnikov v osnovni ter 14 v nadaljevalni šoli smučanja, v drugi izmeni pa 7 v osnovi in 8 v nadaljevalni. Skupno je bilo 37 kandidatov »lačnih« smučarskega znanja.

V dolini toplo vreme, prava pomlad z dežjem, na planini pa snež, veter, sonce, dež; skratka vreme je bilo lepo in grdo. Krema za sončenje smo skoraj neuporabljeno prinesli domov. Toda ker smo smučarji vztrajni, da ne rečem trmasti, smo se sprosti prilagajali vremenskim razmeram in dokaj uspešno izpeljali šolo smučanja.

Ob zaključku tečaja se je pokazalo, da so čisti začetniki osvojili plužno tehniko in uporabo žičnice, »plugaši« so se skregali s plužno tehniko in so se zaljubili v paralelno tehniko smučanja, tisti »naj« pa so se navdušili za vožnjo med vratci na tekmovalni način s pomočjo paralelnega prestopanja.

Poleg dela in vadbe na snegu (dopolodne od 8.45 do 12. in popoldne od 14. do 16. ure) sodijo v smučarski tečaj tudi spoznavni in zaključni večeri, predavanja o smučarski opremi z demonstracijo vzdrževanja in pripravi smuči ter naša specialiteta — nogometna tekma »stari in mladi« na »najvišjem« jugoslovanskem nivoju. Parkirni prostor — naša Marakana — je namreč na 1300 m nadmorske višine.

Novost v letišnji šoli je bil snemalni dan na videorekorder. Dogovorjeni smo bili, da v drugo izmeno pride naš poklicni snemalec iz propagande Bogdan Francelj, sam navdušen smučar, z vso potrebno opremo za snemanje. Žal pa je bilo tisti četrtek vreme močnejše od naše volje. Spustila se je tako gosta megla, da so ptiči nehali letati in so raje hodili peš. Sestal se je »strokovni štab« in sklenil, da se v živo posname tekmovanje v veleslalomu, ki sodi v zaključek smučarskega tečaja. Vendar je bilo na dan tekme še slabše, saj je cel dan lilo kot iz škafa. Tako od tekme in snemanja ni bilo nič. Škoda, kajti v sodobnih smučarskih tečajih ne gre več brez sodobnih tehnično pedagoških prijemov.

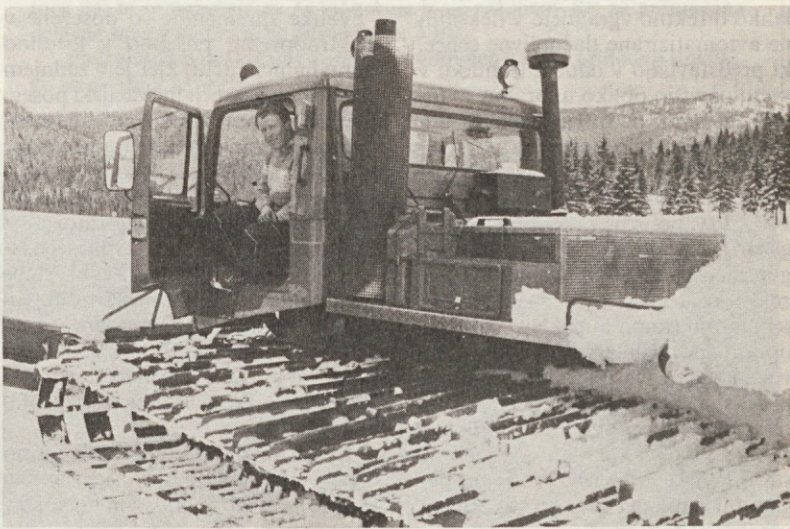
Disciplina tečajnikov ter dobro strokovno vodenje je pripomoglo, da

smo se vrnili domov brez ene same poškodbe v šoli smučanja. Mislim, da delim mnenje vseh, ki so preživeli počitnice na Soriški planini, da so zadovoljni odšli v »zeleno« dolino in da so bili zadovoljni z bivanjem ter prijaznim osebjem v naši skromni planinsko-smučarski postojanki. Za Soriško planino pravijo, da je snežna oaza Evrope, ker te tam snež ne pusti na cedilu. Tu smo tudi že imeli priliko videti Stenmarka, Križaja, Petroviča, Gaspoza in še mnoge znane tekmovalce svetovnega alpskega smučanja. Mogoče tudi to dokazuje, da Soriško planino premalo cenimo in premalo vlagamo vanjo.

Organizator športne rekreacije
Janez Šmon

Po zaslugi naših kuharic, kljub strašnim naporom smučarske šole, nismo nič shujšali

Ratrak, smučišča O. K. — v teh pogledih je bila dobra smuka zagotovljena — ko bi nam le vreme toliko ne nagajalo! (Foto: J. Š.)

Naslovník neznan

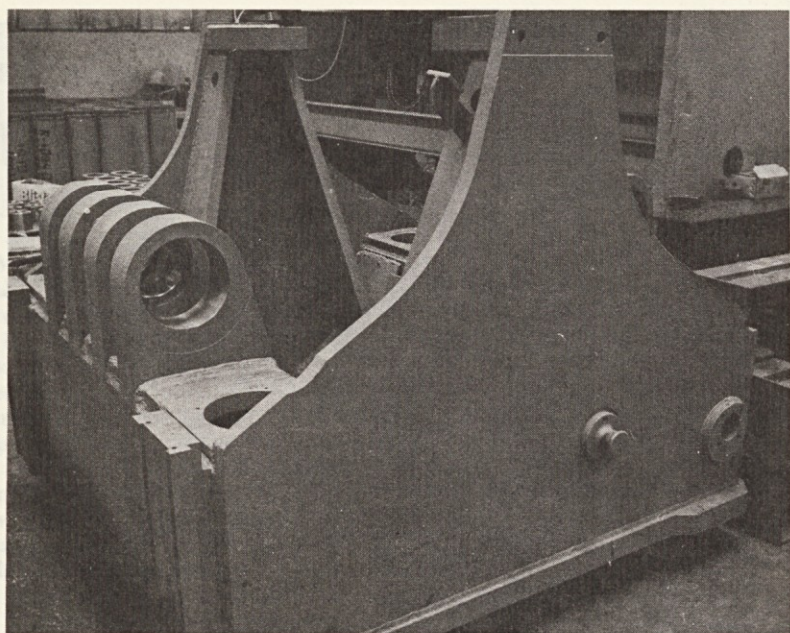
V januarju je bilo vrnjenih 13 časopisov z naslednjimi naslovi:

Ivanka Biček, Pod hríbom 56, 61000 Lj.; Stojan Despot, Ul. narodne zaštíte 9, 61000 Lj.; Jasmin Gazić, Selnik 13, 61292 Ig; Janja Ivačić, Poljanska 15, 61230 Domžale; Igor Jeraj, Emonska 12, 61000 Lj.; Hasan Jusić, Pot k Savi 14, 61000 Lj.; Hasan Jusić, Pot k Savi 29, 61000 Lj.; Danijel Marinko, Komanića 13, 61356 Dobrova; Sejad Musić, Cesta dveh cesarjev 104, 61000 Lj.; Borut Narobe, Ocvirkova 62, 61230 Domžale; Radoslav Nevenkić, Linhartova 90, 61000 Lj.; Majde Rojina, Izanska 32, 61000 Lj.; Stanko Vračar, Zavrh 10/B, 61215 Medvode.

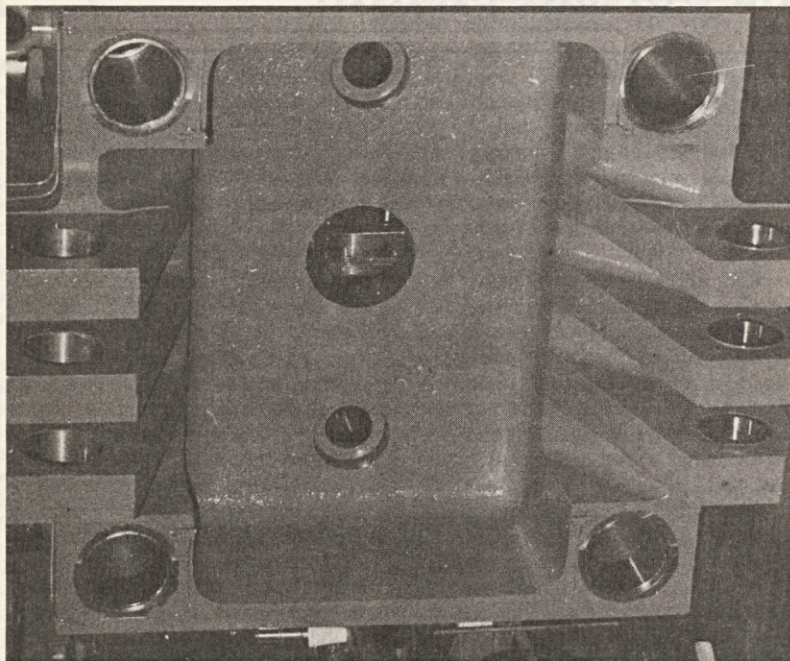
Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov:

ZPS TITOVÍ ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DP in informiranje, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko (061) 556-021 ali 558-341, interna 1371. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo tudi referentu za zaposlovanje po tel. 558-341, interna 1361.

gpm

Rama za tlačnolivne stroje po izvedbi Wotan DMKh. Varjene izvedbe (pri uporabi so popokali zvari zaradi slabe zasnove izvedbe).

Rama za tlačnolivne stroje po izvedbi Litostroj HTS. Ulite izvedbe.

Kako delati z delovnimi možnostmi

(Nadaljevanje s 3. strani)

liko težavo prodali kupcem. Poslednji stroj smo dokončali prav v tem letu.

Ker ta vrsta strojev na trgu ni dosegla cene, ki bi pokrivala stroške izdelave glede na izvedbo, je mnogo proizvajalcev poleg Wotana to proizvodnjo opustilo. Nastalo praznino so redki proizvajalci (Bühler iz Švice in Toshiba) izkoristili in poenostavili ter avtomatizirali izvedbe in z njimi dominirali na svetovnem trgu kot tudi pri nas.

Nastale razmere smo sistematično analizirali in zato razvili popolnoma novo družino strojev, pri katerih ni niti enega dela, ki bi bil enak Wotanovemu. Posamezni stroji v tej novi družini imajo samo še okoli 1000 različnih sestavnih delov od prejšnjih 4000, ki so vsi izdelani doma. Uvožena je samo črpalka. Stroji so prirejeni za avtomatizirano delovanje in se lahko direktno vgrajujejo v fleksibilne avtomatizirane tlačnolivne celice, ki predstavljajo v danem trenutku v svetu najvišjo obliko uporabne avtomatizacije na področju tlačnega ulivanja. To je bilo doseženo na svojstven način, predvsem pa s sistematično uporabo znanja v okviru PPO. Prvi poizkus za osvojitve novega stroja za tlačni liv po veljavnem organizacijskem sistemu izven PPO se je zelo ponesrečil. Glavni nosilni deli pri tem stroju (rama in pehalo) so se pri uporabi porušili in pustili doma in izvozu neljube posledice pri ugledu, čeprav smo se popravili. Kaj je bilo tu narobe? Nepravilno uporabljeno znanje, ki je bilo preveč navezano na staro (Wotanovo) izvedbo je bil poglavitni vzrok neuspele izvedbe in povzročene škode.

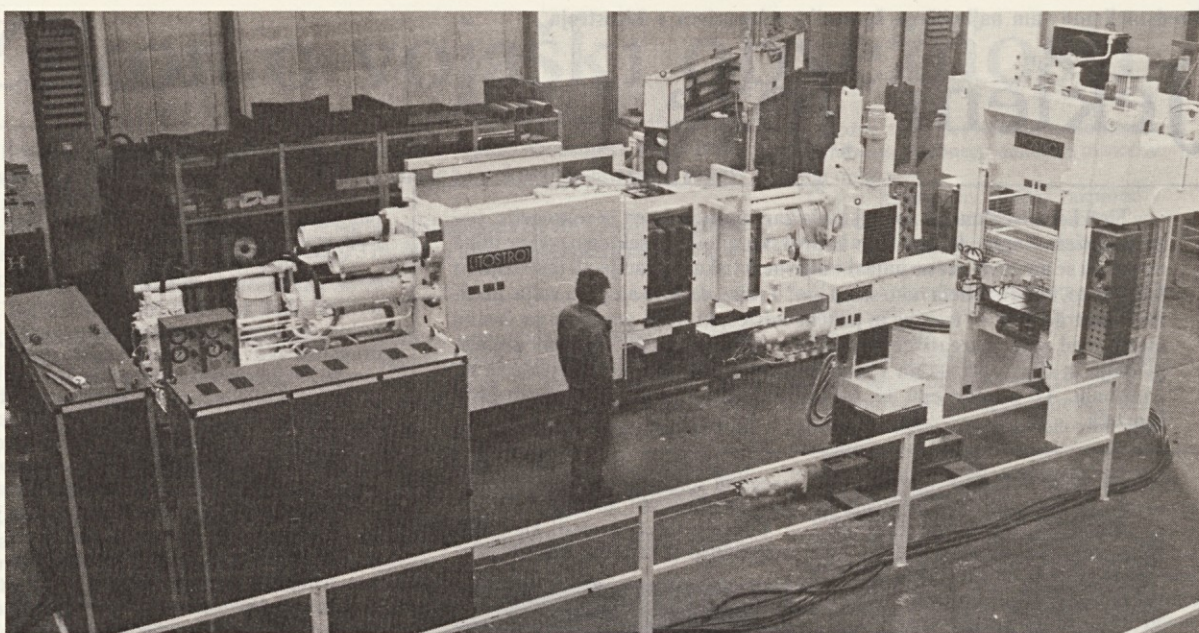
Pri novih strojih ni le manjše število sestavin, temveč so posamezne sesta-

vine oblikovane **primerno za**: uporabo, hitro in ceneno izdelavo ter vzdrževanje pri uporabnikih. Na primer pehalo je tako oblikovano, da je najmanj 10-krat cenejše za izdelavo od Wotanovega. Podobne inovacije za racionalno izdelavo so upošteevane pri vseh sestavnih delih. Ker pa inovacije nimajo meje, bo za boljšo uporabo in cenejšo izdelavo še marsikaj poenostavljenega.

Podobne inovacije potekajo pri vseh proizvodnih PO v PPO. Za izdelavo cilindra na primer potrebujemo namesto nekdanjih 200 ur samo še 20. Seveda se vse izdeluje po medfazni dokumentaciji. Tudi zvarjeno ogrodje izdelamo po risbi zvarjanca, ki ima samo 2 do 3 različne debeline pločevine in je zvarjeno največ iz 30 sestavin brez nepotrebnih reber (rebra so prepovedana na izdelkih PO).

Velike spremembe so dosežene v elektroopremi, posebno v krmilno upravljalnem delu, kjer je v zadnjem času viden največji inovacijski poseg. Seveda pa vse te spremembe in racionalizacije komaj pokrivajo neuspehe posameznih naročil, ki so potekala v stari organiziranosti (izdelava dokumentacije ni bila v skladu z možnostmi izdelave v PPO). Prav v mesecu januarju letos smo dosegli slabe rezultate kljub veliki proizvodni realizaciji. Zaradi omenjenih vzrokov nismo mogli odpremiti proizvodov naročniku v izvoz, za katerega smo že dvakrat prekoračili dogovorjeni dobavni rok.

Ker v mesecu juniju 1987 nismo uspeli izpeljati prve oblike sanacije za povečanje proizvodnih zmogljivosti v PPO na račun še boljšega prilagajanja dokumentacije izdelovalnim možnostim in funkcionalnosti, ki bi nastala s

Nastajanje fleksibilne avtomatizirane tlačnolivne celice na osnovi tlačnolivnih strojev HTS. Tlačnolivna celica je za sklop naročila 40 fleksibilnih avtomatiziranih tlačnolivnih celic:

FTC-4-HTS-400/40-90-6-32,
FTC-6,3-HTS-630/63-110-6-50,
FTC-10-HTS-1000/100-140-6-80.

priključitvijo dela IRRP k PPO, se nam to sedaj maščuje. Neizpolnjevanje rokovnih obvez, še posebno v izvozu, ima že posledice za pridobivanje novih naročil. Zgrešene izvedbe sestavin terjajo predelavo in izdelavo novih. Kdo bo sedaj pokrival nastale nepotrebne stroške in dodatne potrebne velike napore za sanacijo nastale situacije.

To ni edini primer neuspeha v proizvodni realizaciji zaradi neustrezno načrtovanega izdelka v odnosu na uporabo in dane možnosti izdelave (samo 22 obdelovalnih strojev z ozkim asortimanom je PO v PPO). Ker na prilagajanje danim možnostim nismo mogli pravnomočno vplivati, smo bili prisiljeni iskati obvozne poti realizacije naročil že v preteklosti. Najprej smo prevzeli vso kontrolo nad razvojem in realizacijo dokumentacije za izvozna naročila in si tako zagotovili neodvisne možnosti za kvaliteto in rokovno realizacijo proizvodov.

Naj bo povedano še to, da je bila v PPO razvita, zaradi potreb turbinske proizvodnje, tudi obdelava gonilnih lopatic. Do danes je bilo obdelanih 62 kosov za 5 različnih HE. Delo na lopaticah se še nadaljuje. Delo na tem področju je dodatno obremenilo znanje in obdelovalne zmogljivosti, ki niso bile za PO.

Tržne razmere se vse bolj zaostrujejo. Večjo možnost prodaje dobivajo le trgu prilagojeni izdelki, ki so kvalitetni, poceni in hitro izdelani. Temu bo kos le prilagodljiv poslovno proizvodni proces z vgrajeno inovacijsko dejavnostjo v celotnem dogajanju, od trženja do odpreme in servisiranja. Pri vsem tem pa bo nenehno treba upoštevati dane delovne možnosti.

P. Vogrič

NOVI DIREKTOR TOZDA TVN

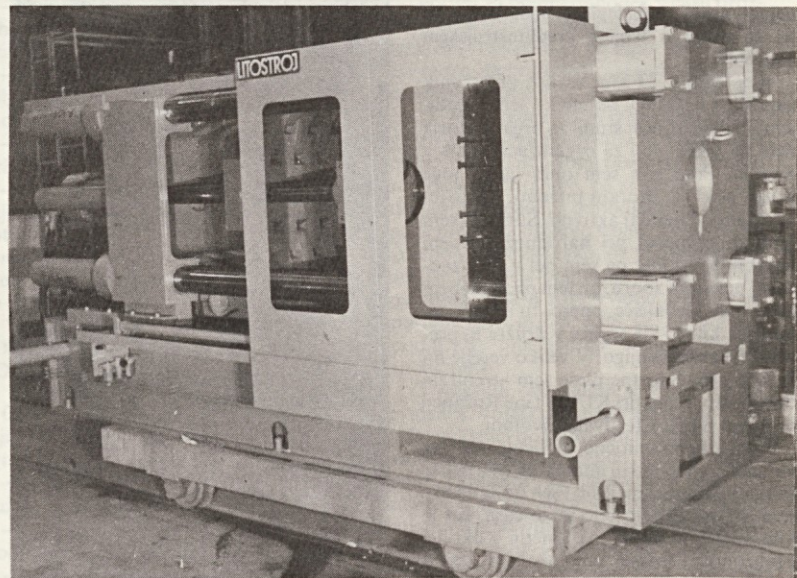
Po 15 mesecih ter treh razpisih za prosto delovno mesto individualnega poslovnega organa tozda TVN je delavski svet tega tozda 22. januarja letos imenoval novega direktorja — dipl. ing. strojništva Franca ARHA. Tovariš Arh se je leta 1978 zaposlil v tozdu TVN kot tehnolog ena, tri leta kasneje je prevzel prosto delovno mesto vodje tehnologije v tozdu, od januarja 1987 do maja istega leta je bil pomočnik direktorja tozda, zatem pa dva meseca pomočnik generalnega direktorja za blagovno skupino transportnih vozil in naprav.

Zaradi neurejenih odnosov v tozdu TVN je zapustil delovno organizacijo in se zaposlil v Saturnusu kot vodja strojogradnje.

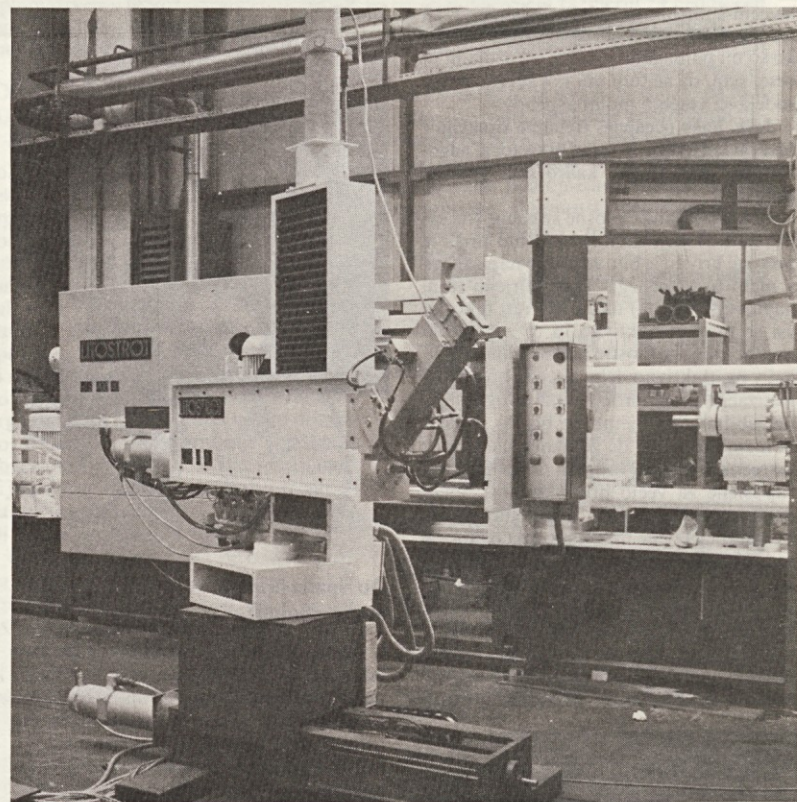
Na osnovi dogovarjanja in prigovarjanja novega generalnega direktorja Litostroja se je ponovno javil na decembrski razpis za direktorja tozda TVN in, kot smo že zapisali, je delavski svet njegovo kandidacijo podprl.

Z delom je začel 1. februarja, zato je zaenkrat še prezgodaj govoriti o kakršnihkoli rezultatih ali spremembah (na boljše), upamo pa, da jim bomo priča v bližnji prihodnosti.

t. š.

Zapiralni del brizgalnega stroja za brizganje plastike HBS. 15 kosov je izdelanih za Tovarno avtomobilov VAZ v SZ, ki izdeluje avtomobile LADA. Brizgalni del izdeluje Belišče. Izvedba je litostrojska po zasnovi in izdelavi, brez uvoza.

Robota LIR-4-40 in DHTS-40 dobivata svojo uporabno funkcijo pri avtomatizaciji tlačnega ulivanja.

Valji hidravličnih cilindrov so znotraj še na grobo obdelani, prihajajo iz kooperacije med Romunijo in Litostrojem. Litostroj dobavlja Romuniji preoblikovalne stroje za razne uporabnike, od tam pa dobivamo sestavne dele v predobdelani obliki. Dokončane v Litostroju vgrajujemo v PO. (Vse fotografije razen prve je posnel Bogdan Francelj)